Izhaja vsak dan razen sobot in praznikov.

Issued daily except Sundays and Holidays.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Uredniški in upravniški prostori: 2657 S. Lawndale av.

Office of publication: 2657 So. Lawndale ave. Telephone: Lawndale 4635.

LETO—YEAR XVI. Cena listu je $6.00. Entered as second-class matter January 22, 1918, at the post-office at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879. Chicago, Ill., sreda, 15. avgusta (August 15), 1923. Subscription $5.00 Yearly. ŠTEV.—NUMBER 191.

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 14, 1918.

PRVI VLADNI KORAK ZA PREPREČENJE PREMOGARSKE STAVKE.

Administracija je s predsednikovim dovoljenjem sklicala premogarje in premogovniške lastnike na konferenco s premogovno komisijo.

DANES OB TREH POPOLDNE SE IMAJO SESTATI V NEW YORKU.

Washington, D. C. — Administracija je storila prvi korak za posredovanje v sporu antracitnega premoga.

S predsednikovim odobrenjem je zvezna premogova komisija poslala brzojavno predsedniku Združenih rudarjev ameriških Johnu L. Lewisu in članu lastniškega odbora S. D. Warrinerju. V tisti brzojavki pozivlja komisija premogarje in lastnike, naj se sestanejo z zvezno premogovno komisijo v sredo ob treh popoldne v New Yorku v hotelu Pennsylvania.

Komisija pravi, da hoče na ta način izvedeti, koliko možnosti je med obema prizadetima strankama za dosego mezdne pogodbe do 31. avgusta, ko poteče sedanja mezdna pogodba med premogarji in premogovnimi lastniki. Po konferenci bo komisija poslala predsedniku Coolidgu poročilo, v katerem mu bo obrazložila, kako stoje stvari glede na preteče gospodarsko stavko.

Če se bo izkazalo na tej konferenci, da ne marajo lastniki in premogarji ničesar slišati o nadaljevanju pogodbenih pogajanj, ki so bila prekinjena pred nekolikimi tedni, potem bodo uradniki zvezne administracije poizkušali s pritiskom doseči kompromis med obema strankama.

Brzojavka, ki jo je komisija poslala Lewisu in Warrinerju, je jako kratka. Rečeno je med drugim tudi to, da bodo kmalu izpraznjene mnoge premogovne zaloge, če ne pride kmalu med premogarji in lastniki do sporazuma.

Da pa bo komisija dodobra poučena o položaju, je potrebno, da se lastniki in premogarji snidejo z njo. Na konferenco so povabljeni štirje premogovniški lastniki in štirje premogarji. Ti sestavljajo skupni odsek, ki je vodil pogajanja.

Načelnik premogovne komisije John Hays Hammond, ki je bil zadnjih par dni na svojem poletnem domu v Gloucesteru, Mass., se vdeleži konference. Tudi vsi ostali komisarji bodo navzoči. Le Edwarda T. Devina ne bo, ker se sedaj mudi na zapadu.

Pričakovati pa je, da se bo vršila generalna konferenca s premogarji, lastniki in člani zvezne

(Dalje na 2. strani.)

Pregled dnevnih dogodkov.

Amerika.

Predsednik Coolidge je naročil zvezni premogovni komisiji, naj pozove zastopnike rudarjev in operatorjev iz antracitnih okrajev na novo konferenco.

Priznanje mehiške vlade je blizu.

Oklahomski governer je odredil obsedno stanje v Tulsi.

Tajnik za delo Davis se je vrnil iz Evrope in napovedal nov zakon glede naseljevanja.

Strah pred novo stavko je prisilil jeklarske magnate, da so začeli uvajati osemurnik.

Cena gazolina znižana za šest centov v Chicagu.

Inozemstvo.

Francija je izdala "Rumeno knjigo," v kateri priznava, da bi rada znižala svoj dolg Ameriki.

Francosko časopisje silovito napada Anglijo.

Stresemann je sestavil novo nemško vlado, v kateri so štirje socialisti.

Stavke in izgredi v Nemčiji se nadaljujejo; preko sto mrtvih in na stotine ranjenih.

Francoski frank je padel na pet in pol centa.

MUTCI SO NAJBOLJI SUŽNJI!

St. Louis, Mo. — (Fed. Press.) — Curlee Clothing Co. išče gluhoneme delavce! Eden lastnikov dotične tovarne pojasnjuje v "St. Louis Globe—Democratu", da odslej bo njegova družba vposlevala gluhoneme delavce, ki ne zapravljajo časa z govorjenjem! — Ta tvrdka je na glasu radi nizkih mezd in dolgega delavnika; krojaške delavnice v St. Louisu so sploh najslabše v vsej Ameriki. Zato ni nič čudnega, če družba išče mutce, ki ne morejo odgovarjati, kadar pada bič po njihovih hrbtih.

OBSEDNO STANJE V TULSI, OKLA.

Pretep Nathana Hantmana iz Tulse je napotil governerja, da je izdal proklamacijo ter poslal vojaške čete tjakaj.

VSI MEŠČANJE MORAJO SPAT OB ENAJSTIH ZVEČER, ČE NIMAJO POSEBNEGA DOVOLJENJA.

Oklahoma City, Okla. — Governer J. C. Walton je v pondeljek proti večeru izdal proklamacijo, s katero je odredil obsedno stanje v mestu Tulsa.

Mesto je prišlo pod vojaško vlado v torek ob šestih zjutraj. Gardni oddelki so nemudoma odšli iz Oklahoma City in Okmulgee v Tulso.

Zadnji petek so pretepli v Tulci Nathana Hantmana. Ta se je v pondeljek zglasil v governerjevem uradu ter se sestal z vladnim pravnim svetovalcem Aldrichom Bjakom. Obsedno stanje je bilo odrejeno takoj potem, ko je povedal Hantman svojo zgodbo.

Vsi meščanje morajo z mestnih ulic od enajstih zvečer. Nihče se ne sme prikazati na ulico pred šesto uro zjutraj, če nima posebnega dovoljenja od strani vojaške oblasti.

Obsedno stanje se ne tiče sodišč ali drugih oddelkov civilne vlade razen policije in šerifovega urada.

Governer Walton, ki se mudi na počitnicah v mestu Sulphur, je po telefonu naročil državni vladi, naj izda proklamacijo za obsedno stanje v Tulsi.

Vojaške čete, poslane v Tulso, so iz Oklahoma City in Okmulgee.

"Oddelki, ki sem jih poslal v Tulso, so med tistimi, ki so najbolje oboroženi v državi. Poleg vse pehotne oprave imajo tudi avtomatične puške," je dejal generalni adjutant Markham.

"Hantmanov slučaj je le eden iz dolge serije, ki so bili sporočeni governerju Waltonu. In ta hoče gledati na to, da so deležni popolnega varstva vsi državljani, ki so upravičeni do takšne zaščite po naši državni postavi in ustavi Združenih držav."

Obsedno stanje bo oklicano tudi po drugih krajih, če bodo še nadalje prihajala poročila o pretepanju, ki si ga dovoljuje nebrzdana poulična drhal. Pretepanje, ki se je pripetilo v kraju Kingfisher, je v preiskavi, ali okolščine so v tem slučaju take, da ni sedaj še potrebno vojaško posredovanje.

Ko bodo vojaške čete zavladale v Tulsi, bo nemudoma uvedena temeljita preiskava Hantmanovega slučaja. Ali ne samo to. Preiskava bo raztegnjena tudi na splošne razmere v mestu.

Governerjev pravni svetovalec ni objavil Hantmanovega naznanila. Hantmanove noge so hudo razmesarjene, in prav težko bo ta pretepeni človek okreval.

Hantman trdi, da so ga privezali na deblo nekega drevesa, nakar ga je vsak član podivjane tolpe pretepel z bičem. On je mož gge. Mabel West, ki je lastnica neke stanovanjske hiše na glavni ulici.

Povest "Jimmie Higgins" je zrcalo duše ameriškega proletariata ob času velike vojne. Dobi se pri Knjižovni matici S. N. P. J.

DRŽAVNI TAJNIK HUGHES ODOBRIL AMERIŠKO-MEHIŠKI PAKT.

Končni osnutek dogovora za priznanje Obregonove vlade je dospel v roke državnega departmenta v Washingtonu.

URADNIŠKI KROGI V WASHINGTONU ZELO ZADOVOLJNI Z USPEHI TEH POGAJANJ.

Washington, D. C. — Pogajanja med Mehiko in Združenimi državami za priznanje Obregonove vlade so v končnem stadiju. Tako se glasi uradno naznanilo, ki gaje v pondeljek izdal državni department.

Državni department je prejel končni osnutek pogodbe, kakor so jo izdelali mehiški in ameriški komisarji v mehiški prestolici, in kakor se je zaznalo, je ta osnutek tudi odobril državni tajnik Hughes.

Sedaj je treba še dvojnega prevoda pogodbinih dokumentov. S tem delom se žurijo v mehiški prestolici, kolikor le morejo. Izgotovljeno utegne biti že danes.

Ameriška komisarja Charles Beecher Warren in John Barton Payne, ki sta vodila dolgotrajna in težavna pogajanja, bosta zapustila mehiško prestolico morda še danes.

Uradniki državnega departmenta pravijo, da še ni natanko določen njun odhod, zakaj, nepričakovane težkoče utegnejo nastati v sestavi angleškega in španskega besedila.

Državni department je jako zadovoljen z uspehi teh pogajanj. Z njimi je narejen konec zastanku, ki je obstojal med Združenimi državami in Mehiko že od l. 1920. sem, preden je vzel general Obregon vajeti mehiške vlade v roke.

Zastanek v pogajanjih za priznanje mehiške vlade se je še poslabšal, ko je dne 27. maja poslal državni tajnik Hughes noto, v kateri so bili obrazloženi pogoji, ki jih "mora" Obregonova vlada izpolniti, če hoče, da jo priznajo Združene države.

Warren Roajeva pogodba, kakor bo najbrž znana zgodovinsko, je neposreden sad Hardingovega prijateljstva do Mehike.

Takoj od začetka svoje administracije sem si je pokojni predsednik Harding prizadeval vzpostaviti prijateljske odnošaje med Mehiko in Združenimi državami. Ali njegova želja se ni mogla iz-

(Dalje na 2. strani.)

Davis se je vrnil.

Tajnik delavskega departmenta priporoča 'selektivno imigracijo.'

New York, N. Y. — James Davis, tajnik delavskega departmenta, ki je nekaj tednov študiral naselniško vprašanje v treh ali štirih evropskih državah, se je v pondeljek vrnil iz Evrope. Rekel je, da predloži svoj načrt za izpremembo naselniškega zakona čim se snide prihodnji kongres. Davis priporoča takozvano 'selektivno imigracijo', to je izbiranje naseljencev v njihovih državah, predno se podajo na pot v Ameriko. Izbiranje bi vršili ameriški konzuli. Pravi, da se je na potovanju po Evropi prepričal, da ondotne vlade bi rade poslale le starce in razno "človeško šaro" v Ameriko. Na miljone ljudi bi rado šlo semkaj.

Davis je posetil Anglijo — kjer je njegov rojstni kraj — Nemčijo, Čehoslovakijo, Avstrijo, Italijo in Francijo.

Kemal paša, predsednik skupščine.

Angora, Turčija, 14. avg. — Nova velika narodna skupščina je otvorjena. Mustafa Kemal paša je bil soglasno izvoljen predsednikom skupščine.

VREME.

Chicago in okolica: V četrtek jasno in hladno. Severni vetrovi. Temperatura v zadnjih 24. urah: Najvišja 76, najnižja 66. Solnce izide ob 5:57, zaide ob 7:52.

Evropa v veliki krizi in nevarnosti nove vojne.

FRANCOSKI FRANK JE ŠE VREDEN PET CENTOV.

Pariz, 14. avg. — Angleška nota je včeraj pognala frank za 11 pik navzdol. Danes je še vreden pet in pol centa, oziroma jih je treba nekaj čez 18 za dolar. Belgijski frank je tudi padel; vreden je zdaj približno štiri cente.

Padla je tudi vrednost francoskih državnih bondov.

Poincare je izdal "Rumeno knjigo" in razgalil svojo imperialistično politiko; francoska vlada se je izdala, da je hotela zniževati dolgove Združenim državam.

"RAZŽALJENA" FRANCIJA STISKA PESTI PROTI ANGLIJI IN GROZI Z ALIJANCO Z NEMČIJO.

Pariz, 14. avg. — Oficijelna Francija se čuti silno razžaljeno vsled zadnje angleške note. Vladni uradniki se kolikor mogoče premagujejo in govore uljudno o celi stvari, toda vsa joza se razliva po poluradnem časopisju, v katerem kar mrgoli besed "perfidna, požrešna, sebična in izdajalska Anglija". Listi smatrajo entento uničeno in zato ne izbirajo besed v ljutem izbruhu napadov na angleško vlado. Bati se je celo šovinističnih izgredov proti Angležem v Parizu. Francoska vlada je včeraj zastrašila angleškega ministra Cursona s četo detektivov, ko je prispel v Pariz.

Francoska vlada je snoči hitro izdala "Rumeno knjigo", ki vsebuje vse note, pisma in brzojavke, ki so bile izmenjane med zavezniki v Parizu, Londonu, Rimu in Washingtonu od 2. maja t. l., ko se je pričela razvijati sedanja kriza glede reparacijskega vprašanja in okupacije Poruhrja.

Iz objavljenih dokumentov je razvidno, da je Francija delala za znižanje dolgov Ameriki. Poincare je 29. junija pisal francoskemu poslaniku De St. Aulairu v Londonu, da definitivnega zaključka glede nemške odškodnine ne more biti toliko časa, dokler ameriška vlada ne sklene, kaj misli narediti z vojnimi posojili, jeli jih hoče znižati. Iz vseh dokumentov je razvidno, da Francija nima namena plačati dolga Angliji in ne Ameriki, če ne dobi zahtevanih vsot odškodnine od Nemčije; ako pa Anglija in Amerika znižata dolgove, tedaj je Francija pripravljena znižati tudi vsoto odškodnine.

Francija bo odgovorila Angliji; odgovor bo oster in menda zadnji, potem pa pride konec entente, ako se medtem ne zgodi kaj nepričakovanega. Francozi pričakujejo, da bo Anglija takoj stopila v stike z novo nemško vlado in začela separatna pogajanja glede odškodnine. Pariški listi apelirajo na vlado, naj skuša prehiteti Angleže in odpre pogajanja z Nemčijo. "Ker so naši prijatelji postali naši sovražniki, skrbimo, da bodo naši sovražniki zdaj prijatelji," se glasi ton časopisja.

Italija simpatizira z Anglijo.

Rim, 14. avg. — Rimsko časopisje je zadovoljno z angleško noto Franciji, toda uradni krogi so mnenja, da je za Italijo najbolje, da je zaenkrat nepristranska v konfliktu med Anglijo in Francijo. Mussolini čaka ugodnega trenotka, da bo igral vlogo posredovalca in pomirjevalca.

Nemški ekskronprinc napoveduje fašistovsko revolto v Nemčiji.

Doorn, Holandija, 14. avg. — Bivši nemški kronprinc Friderik Viljem je med obiskom svojega očeta, prejšnjega kajzerja, dejal poročevalcu včeraj, da pričakuje v kratkem komunistično revolucijo v Nemčiji in potem bo sledila fašistovska protirevolucija.

Anglija ponovno svari Francijo in grozi, da ji odvzame vse zaveznike in jo popolnoma izolira, če ne opusti destruktivne politike.

VELIKA BRITANIJA IŠČE PRIJATELJSTVO IN POMOČ AMERIKE V SVOJEM BOJU ZA OBVLADANJE FRANCIJE.

London, 14. avg. — Londonski listi so danes objavili poročilo iz Washingtona, da bo predsednik Coolidge mogoče interveniral med Anglijo in Francijo.

London, 14. avg. — Kaj bo zdaj? To vprašanje je zdaj na jeziku slehernega človeka v Angliji. Nihče ne dvomi več, da je ententa pri kraju; nihče tudi ne dvomi, da mora Anglija zdaj sama gledati, kako se izvleče iz krize, v katero je Francija zavozila vso Evropo. Vprašanje je le: kako in kdaj?

Nedvomno mora Anglija hitro na delo. Vlada zdaj čaka na odgovor Francije in Belgije. Odgovor mogoče pride še ta teden. Baldwin ve, kak bo odgovor, zato se tudi pripravlja na separatno akcijo.

Časnikarska agentura Central News je snoči objavila poročilo, ki se smatra za oficijelno pripombo k zadnji noti. Poročilo se glasi, da Anglija ne pretaka solz za Nemčijo, uverjena pa je, če bo Francija še nekaj časa držala Nemčijo za vrat, da bo ekonomski sistem Evrope, ako ne vsega sveta, kmalu popolnoma v razsulu. Angleška vlada sumi, da Francija deluje za izoliranje Velike Britanije, medtem ko Anglija ne išče izoliranja, pač pa kooperiranje s Francijo za rešitev krize; seveda, če ni drugače, bo morala Anglija sama gledati, da se izmota iz kaše, v katero jo je spravila francoska destruktivna politika.

Anglija bo skušala dobiti na svojo stran Italijo, Belgijo Holandijo, Švico, Švedsko in Norveško, ki trpe enako kot Anglija na posledicah francoske politike. Angleška vlada bo tudi gledala na vse načine, da dobi na svojo stran Združene države, s katerimi bo delila avtoriteto v reševanju svetovnih problemov. Anglija ne pričakuje takojšnjega odziva iz Amerike, toda ministrski predsednik Baldwin veruje, da Evropa ne more biti rešena, če ameriško ljudstvo ne pomore angleškemu ljudstvu pri tem delu in nalogi.

Unija je oplašila Garyja.

Jeklarski car se je spomnil zadnje stavke, zato obeta osemurnik.

Chicago, Ill. — (Fed. Press.) — "Unija je zastrašila jeklarske barone, da so pričeli uvajati osemurnik", je rekel zadnje dni William Hannon, predsednik organizatoričnega odbora za organiziranje jeklarskih delavcev, ko je prišla vest, da bodo jeklarski magnatje ta teden znižali delavnik iz 12 na osem ur v dveh ali treh manjših tovarnah v Garyju, Ind.

Hannon je dejal dalje, da organizacija bo nadaljevala kampanjo med jeklarskimi delavci. "Delavci spoznavajo, da jim ni Gary poklonil osemurnika na krožniku, temveč iz strahu pred stavko," je rekel Hannon. "Delavci bodo morali zaenkrat sprejeti manjšo dnevno mezdo, čeprav bo večja na uro, radi skrajšanja delavnika. Kadar pa bodo dodobra organizirani, se lahko postavijo na noge za višjo mezdo."

Bitka med fašisti in komunisti.

Bologna, Italija, 14. avg. — Včeraj je v Molineliji padlo več bomb, ki so podrle glavni stan fašistov in stanovanje lokalnega fašističnega voditelja. Takoj nato so fašisti napadli stanovanja komunistov in v boju je bilo 26 mož bolj ali manj ranjenih.

EVROPA NA ROBU NOVE VOJNE.

New York, N. Y. — Zvezni senator Reed Smoot, republikanec iz Utahs, ki je v pondeljek dospel s parnikom "Leviathan" iz Evrope, je izjavil, da je Nemčija na robu revolucije, Evropa pa na robu nove vojne. Smoot je prinesel zelo slabe vesti o evropskem položaju in dejal je, naj Amerika drži svoje roke proč od Evrope.

Socialisti prevzali rešitev finančne krize v Nemčiji; Stresemann v konfliktu s Stinnesom; komunisti in skrajni nacionalisti ter industrialci napovedali boj novi vladi.

STAVKE IN KRVAVI BOJI V NEMČIJI SE NADALJUJEJO; PREKO STO MRTVIH IN NA STOTINE RANJENIH.

Berlin, 14. avg. — Krvavi izgredi so v teku po vsej Nemčiji vsled pomanjkanja živeža in denarja. Dvajset oseb je bilo včeraj ubitih v Hanoverju in 15 v Seitzu. Veliki nemiri se vrše v Šleziji.

Komunistični stavkovni odbor v Berlinu je danes poval na štrajk delavce pri vodovodu in mesto bo brez pitne vode. Generalna stavka v Berlinu je popolna. Komunistična stranka se je izrekla za "direktno akcijo" zoper novo vlado in organizirala sunkovne čete po sto in dvesto mož, ki korakajo od tovarne do tovarne in mobilizirajo delavce. Iz stoterih mest prihajajo vesti o izgredih, napadih na tovarne in grafičnem in krvavih bitkah med komunisti in milico. V Berlinu štrajka pol miljona delavcev pod vodstvom komunistov.

Luebeck, Nemčija, 14. avg. — Svobodno pristaniščno mesto Luebeck, ki ima 80,000 prebivalcev, je bilo včeraj v rokah komunistov. Pozneje so mesto prevzeli socialisti, ki so razpršili komuniste in razorožili narodno gardo.

Berlin, 14. avg. — Gustav Stresemann je sestavil novo vlado, ko so socialisti pristali na sodelovanje. Štirje socialisti so stopili v vlado, toda le s pogojem, da dobe finančno ministrstvo in izvedejo svoj program finančne reforme. Stresemann je privolil in socialist Hilferding, zdravnik po poklicu, toda znan ekonom, ki je še pred vojno spisal glasovito knjigo o reformi denarja in gospodarstva sploh, je prevzel finančno ministrstvo. Hilferding je bil pred združitvijo socialističnih strank neodvisni socialist in med vojno je bil pristaš Karla Liebknechta. Drugi socialistični ministri so: Schmidt za rekonstrukcijo in ministrski podpredsednik, Sollmann za notranje zadeve in Radbruch za pravosodje. Stresemann je začasno obdržal ministrstvo zunanjih zadev.

Čim pa je Stresemann objavil imena novih ministrov — ostali ministri so demokratje, klerikalci in dva pristaša Stinnesove "ljudske stranke" — so takoj skrajni nacionalisti in predstavniki Stinnesovega krila industrialcev napadli novo vlado; istočasno so komunisti napovedali boj koalicijski vladi.

Nacionalisti napadajo Stresemanna iz razloga, ker je vzel socialiste v vlado. Zlasti so v strahu pred Hilferdingom. Industrialci so zagnali obupen protest zoper imenovanje socialista za finančnega ministra, ker jim je dobro znano, kako misli Hilferding rešiti finančno krizo: s konfisciranjem njihovih premoženj in s silnim davkom na kapital. Hilferdinga napadajo, ker je žid. Stresemannu očitajo, da je izdal interese kapitalistov in se prodal socialistom. V Stinnesovi "ljudski stranki" se je že pojavilo gibanje za razkol.

Cene živežu so zopet naredile mogočen skok navzgor. Konjsko meso se danes prodaja po 250,000 mark funt, najslabša govedina je pol miljona mark funt, najslabše

maslo je po 1,250,000 mark in riba po pol miljona mark funt. Eno jajce stane 60,000 mark in hlebček kruha velja pol miljona mark.

Iz delavskega sveta.

(Federated Press.)

Mestni uslužbenci v Milwaukeeju bodo zahtevali približno miljon dolarjev skupnega letnega mezdnega poviška, ko se snide mestni svet 4. septembra. Tako poroča unija mestnih in okrajnih nameščencev.

Organizirani trgovski pomočniki v grocerijskih trgovinah v Chicagu so zagrozili s stavko 1. septembra, če do tedaj ne dobe $10 poviška na teden. Zdaj prejemajo $30 tedensko. Unija grocerijskih komijev šteje preko 16,000 članov.

Osemurnik v jeklarskih tovarnah v okolici Chicaga, ki je bil po naznanilu jeklarskih magnatov uveden 13. avgusta, je omejen le na nekaj tovarn in plavžev. Okrog 14,000 delavcev Illinois Steel korporacije je dobilo osemurnik. Delovodje se izgovarjajo, da potrebujejo še 2000 novih delavcev za splošno uvedbo osemurnika. Odborniki unije pa pravijo, da je vsak dan dovolj prosilcev za delo pred tovarniškimi pisarnami.

Organizirani godbeniki v New Yorku, ki igrajo v gledališčih in kinih, so dali delodajalcem ultimat, da do Delavskega dne morajo dobiti $18 do $25 tedenskega poviška plače, če ne, bodo zastavkali. Zdaj imajo povprečno $52 na teden. Unija godbenikov šteje 5000 članov.

V Louisiani zapirajo tovarne. Stotine delavcev je ob delo, ko je Gretna Fertilizer Co., filijalka American Cotton Oil kompanije, zaprla svoje tovarne v Gretni, La. Delavci niso organizirani.

Več ko 5000 rudarjev v Alberti (Kanada) je brez dela. Odbor rudarske organizacije v 18. distriktu je poslal protest kanadski vladi zoper uvažanje premoga iz Združenih držav.

Razne vesti.

ISKANJE 100,000-LETNE AMERIŠKE CIVILIZACIJE V MEHIŠKIH RAZVALINAH.

Washington, D. C. — Carnegiejev zavod v Washingtonu je objavil načrte, po katerih namerava iskati prvo ameriško civilizacijo v zakopanih razvalinah mehiških.

Obregonova vlada je dovolila raziskovanje. Sedaj organizirajo partijo znanstvenikov, ki pojdejo v Mehiko na tisto delo. To iskanje bo prav lahko še presegalo zadnje prekopavanje egipčanskih razvalin.

Tu gre za majaško pleme, ki je bilo svojčas na visoki stopinji človeške civilizacije v Mehiki in Gvatemali. Goščavje in pesek, to oboje je popolnoma zakopalo spomenike in ostanke pa priče tedanje civilizacije. Njih izginjenje z zemeljskega površja je ena še nerazrešenih zagonetk.

Znanstveniki mislijo dokazati, da so Majačanje procvitali že 100,000 let pred Kristom ter pošiljali svoje koloniste na vse štiri strani sveta. Lovci v jukatanskih pragozdih so naleteli na starodavne razvaline, s katerimi je bilo dokazano, da so bila to bivališča izumrlih Majačanov.

Dovolj je že bilo najdenega in odkritega v dokaz, da so bili Majačanje inženirji, arhitekti in graditelji izrednih zgradb. Obvladovali so pismen jezik in imeli popoln koledar. Bili so izborni zvezdoznanci in sploh znameniti znanstveniki, kakor nam to dokazujejo odkopane razvaline.

HIŠNI GOSPODAR VRGEL ŽENSKO S 7 OTROCI NA CESTO.

Chicago, Ill. — V štirih majhnih sobah odzadaj na 3711 Montrose ave., je stanovala vdova s sedmimi otroci, katerih je največji star 16 let, najmanjši pa 16 mesecev.

V pondeljek zjutraj ob osmih ni imela ta družina več tistih štirih tesnih sobic na razpolago. Izdan je bil sodni odlok, po katerem je bila ta družina vržena na cesto, ker ni mogla plačati stanarine.

Mati, ki se piše Sigurd Hansen, še sedaj ne more dobiti hišnega lastnika, ki bi ji rad dal stanovanje za toliko, kolikor more ta ženska plačevati na mesec. Iskala je in iskala, ali vse zaman. Vsepovsod, kamorkoli je šla vprašat za stanovanje, ji je bilo rečeno, da ne dobi stanovanja.

Mrs. Hansen je pripravljena plačevati stanovanje po $30 na mesec. Sicer je tudi to težko zanjo, ali vendar še kako zmore toliko denarja.

Kadar ji ni treba skrbeti za svoje otroke in paziti nanje, pere in pomiva pri svojih sosedah, da se tako laže prebije s pičle pokojnino, ki jo prejema na mesec.

Ko pa je hišni gospodar Max Turner, stanujoč odspredaj na 3711 Montrose Ave., zahteval od nje $35 na mesec, je dejala, da ne zmore toliko.

Kljubtemu, da so stene vse razpokane na mnogih krajih v vseh štirih sobah, da je spalnica obenem tudi kuhinja, in da je treba greti vodo za kopanje na mali peči, je vztrajal hišni gospodar pri tem, da je vredno tisto slabo stanovanje najmanj $35 na mesec, in družina je morala na cesto.

"Jaz ne maram napravljati nobenih sitnosti", je dejala nesrečna in siromašna mati." Stanarino sem vselej plačala, ali ne morem pa zmagati povišanja in sedaj nisem v stanu najti nobenega drugega stanovanja."

ČUDNA LOGIKA.

Philadelphia, Pa. — Ko sta Harry H. in Myrtle Kabotschnik vložila na sodišču prošnjo za izpremembo svojega imena v Cabot, se je tej nakani upri pravni zastopnik pennsylvanske družbe ustanoviteljev in patrijotov ameriške dežele v imenu članov družbe Cabot.

Ta nelogični pravni zastopnik je dokazoval, češ, da bi izpremenjeno ime prosilca in prosilke utegnilo napeljavati ljudi na napačno pot glede njunega izvora in narodnosti.

Ugovor je bil vložen v imenu drja. Hugha Cabota, ki je rektor na medicinskem oddelku michiganske univerze, nadalje v imenu šolskega ravnatelja Filipa Cabota, bostonskega sodnika Cabotu, pa v imenu Jurija in Friderika Cabot, ki sta člana odvetniške zbornice v državi Massachusetts.

Ime Cabot je v tesni zvezi z angleško in ameriško zgodovino, odkar je bila odkrita Amerika, je dokazoval pravni zastopnik omenjenih Cabotov.

"Če bi dovolili tujcem, da bi si ti prisvajali zgodovinska imena, bi to zapeljavalo ljudi, da bi smatrali tiste tujce za potomce zgodovinskih mož,' je izvajal odvetnik Francis Chapman. "Nadalje bi tudi to ukinjevalo pravice osebam, ki nosijo takšno ime."

Sodišče se še ni izreklo. Pa naj se izreče tako ali tako, človek lahko vseeno reče že kar vnaprej, da je ugovor od strani pravnega zastopnika Cabotov dokraja nelogičen, nespameten in celo krivičen do Kabotschnikovih, ki bi radi le radi angleškega jezika skrajšali svoje ime iz Kabotschnik v Cabot. Osebna svoboda bo tudi v tem oziru prizadeta, če bo sodišče ugodilo pravnemu zastopniku raznih precej domišljavih Cabotov.

PLES, BOKSANJE IN MOLITEV POD ENO IN ISTO CERKVENO STREHO.

Philadelphia, Pa. — Da love katoliški duhovni že na vse mogoče načine razne bedaste kulije na svoj lim, je razvidno iz nadaljnje novice, ki prihaja iz cerkve sv. Neže v Blackwoodu, N. J.

V omenjeni cerkvi, ki je nova, a ima precej obiskovalcev, ljudje plešejo, molijo, se malo pretepajo in morda se kako drugače zabavajo.

Najprej opravi tamošnji duhoven cerkvene ceremonije, potem postavijo umetno steno med oltarjem in ostalim prostorom, ki je nato velika plesna dvorana. Duhovnu ni zadosti, če ljudje plačujejo za njegove verske neumnosti, nego hoče dobiti iz njihnih žepov še dohodke, ki jih nosi to ali ono plesišče.

Vsakdo soboto zvečer traja ples v imenovani katoliški cerkvi skoro tja do polnoči. Tedaj premakajo plesalci in plesalke, se lotè dela, s katerim zopet izpremene plesišče v cerkev za duhovnov biznes prihodnjega dne. Tisto umetno steno odstranijo, in oltar je zopet viden.

Dostikrat postavijo sredi cerkve oder za boksanje. Če je duhoven sam vnet plesalec, ali pa hud boksar, ne pove vest, ali tole pa ji je vseeno še puščavljeno:

"Jaz imam rad snažen in čist sport," je rekel tisti duhoven. "Zato sem ga uvedel v cerkev. Upam, da ne bo zastrupljenega godrnjanja in nevolje proti meni."

Če bi bil rekel, da hoče s tem loviti razne ljudi na svoj lim in tako naloviti se več metuljev v obliki ameriškega dolarja, bi bil najbrž zadel resnico.

PROŠNJA ZA KLINIKO PORODNE KONTROLE POMANJKLJIVA.

Chicago, Ill. — Razlogi, zakaj je zdravstveni komisar odklonil dati dovoljenje za ustanovitev porodne klinike na 1347 N. Lincoln St., so bili pojasnjeni v pismu, ki ga je pisal dr. Bundesen gej. Benjamin Carpenter.

Pismo je bilo pisano po dvotedenski preiskavi, ki jo je vodil korporacijski pravni zastopnik Francis X. Busch ter potem obvestil drja. Bundesena, da ne more po obstoječi postavi zavrniti dovoljenja za otvoritev porodne klinike.

"Preprečil sem izdanje licence, ker je prošnja pomanjkljiva," pravi Bundesen v svojem pismu.

"V vaši prošnji je več pomanjkljivosti. Navedli niste, kako hočete zdravili ljudi. Vi pravite, da bodo kliniko vodili dostojni in vešči zdravniki, ali ne imenujete pa tistih zdravnikov."

Mrs. Carpenter je prejemki tisto pismo dejala, da bo izročila Bundesenovo pisanje odvetnikoma Geo. Packardu in Haroldu Ickesu, ki bosta ugodila in ustregla komisarjevim zahtevam. Vložila bosta novo prošnjo za dovoljenje.

ČLOVEK, KI JE ŽIVEL S KAČAMI, ZAPUSTIL PREMOŽENJE ZA $10,000.

Poplar Bluff, Mo. — Pokojni juščavnik Carman Magill, ki je živel s kačami v neki kolibi severno odtukaj, je zapustil premoženja za $10,000.

Sorodniki so našli Magillova truplo pred enim tednom poleg njegove postelje. Kače, ki so bile v njegovi kolibi, je imel za svoje prijateljice ter ni dovolil obiskovalcem, da bi se jim približali.

Njegova žena in njegova otroka sta uhrla pred petdesetimi leti, odkar se je ta čudak preživljal s ptiči, divjimi živalmi in rastlinami.

PRVI VLADNI KORAK ZA PREPREČENJE PREMOGARSKE STAVKE.

(Nadaljevanje s prve strani.)

premogovne komisije, dasi je prav lahko mogoče, da bo komisija rajša poprej konferirala z obema skupinama posamično.

Komisija nima nobenega kompromisnega predloga, ki bi ga sedaj predložila premogarjem in lastnikom.

Kakor prevladuje mnenje, ne bo komisija zahtevala od lastnikov, naj ustrežejo premogarski zahtevi ter priznajo popolno unijoniziranje antracitne industrije in uvedejo takozvani odtegovalni sistem. Komisija bi, kakor misliijo, odobrila obnovo sedanje mezdne pogodbe s malim mezdnim povišanjem med gotovimi delavskimi razredi.

Člani zvezne premogovne komisije so dosedaj upali, da ne bo stavke. Zelo radi bi bili videli, da bi se premogarji in premogovniški lastniki pobotali brez vladnega posredovanja.

Brzojavka je bila poslana Lewisu in Warrinerju potem, ko je bila konferenca med predsednikom Coolidgem in komisijskim članom Geo. O. Smithom končana.

Povrnivši se v pondeljek zjutraj v Washington je bil Smith zopet pri predsedniku Coolidgu, in kmalu potem je komisija poslala omenjeno brzojavko. Iz Bele hiše ni bilo nobene izjave o tem predmetu.

Predsednik Coolidge je razpravljal o premogovnem položaju s drugimi svojimi svetovalci skoro cel dan. Sestal se je s trgovskim tajnikom Hooverjem dopoldne in potem zopet popoldne.

Predsednik sam ni podal nobene izjave o tej zadevi, ali tisti, ki so govorili z njim, pravijo, da se je odločil na vsak način preprečiti premogarsko stavko. Kako, tega še ni povedal.

DRŽAVNI TAJNIK HUGHES O. DOBRIL AMERIŠKO-MEHIŠKI PAKT.

(Nadaljevanje s prve strani.)

popolniti pred njegovo smrtjo, ker je bil posebno državni tajnik Hughes zelo trmoglav v tem oziru. Zahteval je nekaj, česar ne bi mogla privoliti nobena vlada na svetu. Sedaj je mož najbrž precej popustil.

Mexico City, Mehika. — Mehika bo imela svojo narodno banko prav kmalu.

Po izjavi nekega jako visokega zveznega uradnika so sedaj v teku pogajanja med zastopniki francoskih finančnikov in mehiškim finančnim ministrstvom. Pogajanja bodo zaključena v dveh ali treh dneh.

Po predloženem načrtu bo ravnateljstvo te banke sestojalo iz štiriindvajsetih članov. Štirinajst jih bo bivalo v Mehiki, pet v New Yorku, a pet pa v Evropi. Finančni minister mehiške vlade bo imel pravico vetiranja v transakcijah, ki se bodo tikale narodne finance.

PRODA SE AKER ZEMLJE.

Veled odhoda od tukaj prodam en aker zemlje, "Grocery Store" prodajalno, kjer je trgovina, je pet sobno stanovanje in prodajalna je dobro založena. Potem druge poslopje s tremi sobami in zopet eno s 4 sobami. Prava Jersey krava, 150 kokoši ,touring avtomobil, vse pohištvo dovolj za dve družini. Dobra pitna voda. Tukaj je premogorov in v bližini je še drugih sedem premogorovov. Vse posestvo je zavno ob trdi deželni cesti in v lepem kraju. Proda se po zmerno nizki ceni. Pojasnila daje lastnik: Blaž Straus, P. O. Box 45, Rapson, Colo. (Adv.)

HIŠA NA PRODAJ, TAKOJ SE LAHKO NASELITE.

Prodati moramo takoj dve nadstropno iz opeke zidano hišo, dvakrat po šest sob. Gorkata na soparo, garaža za dva automobila, poslopje se nahaja na 20. ulici zapadno od Crawford Ave. Cena je $12,200. Oglasite se na 4147 W. 21st Street. Telefon Lawndale 3447. (Adv.) Aug. 15—16.

ZA KUHANJE PIVA DOMA

imamo v zalogi sladkor, hmelj, sladkor in vse druge potrebščine. Poslušajte in se prepričajte, da je doma pri nas, kuhani vodne le najboljši in najcenejši. Dobiti je tudi zbirko sodov, steklenic in raznih lončev, itd.

Mi vam dostavimo naročilo po pošti, točno v vse kraje.

Grocerijam, slaščičarjem in v prodajalne kolonialne dame priporočamo posebno pri večjih naročilih. Pišite po informacije na:

FRANK OGLAR,
6401 Superior Avenue, Cleveland, O.

LOOMS za $9.90 IN VEZ VELIKI STROJ ZA TKANJE NA DOMU.

Ne potrebujete nobene izkušenosti za tkati zagrinjala, preproge, i. t. d. s pomočjo UNION LOOMS stroja in potrebnega materiala. Domače tkanje se dobro izplača. Polne navodila za to delo. Poljubno poslanih v posebni knjižici brezplačno. Oglasi o tkanju in kako delati na lesene stroje.

UNION LOOMS WORKS, Dept. 422, Factory St., Rochester, N. Y.

Union Looms Works

EMIL KISS, BANKIR
133 Second Ave., New York City

EMIGRACIJA IZ KRAJA JE ZOPET ODPRTA.
DO JUNIJA MESECA 1924
6426 OSEB SME PRITI V AMERIKO.

Ako nameravate vašo ženo, otroke ali sorodnike dobiti sem, pišite takoj men in jaz vam vredim vse potrebno.

Pošiljam denar v domovino! Hranim vloge!
POTNIŠKI ODDELEK!

EMIL KISS, BANKIR
133 Second Ave., New York City

VARČLJIVI NAROD

VLAGA REDOVITO
INVESTIRA RAZUMNO V

KASPAR STATE BANK

NAJVEČJI JUGOSLOVENSKI BANKI V ZJEDINJENIH DRŽAVAH.

1900 Blue Island Ave., vogal 19. ulice
CHICAGO ILLINOIS

KAPITAL IN PREOSTANEK
$1,250,000.00

Pod nadzorstvom vladnim, državnim in Chicago Clearing House Ass'n.

Prodajamo parobrodne listke za vse parobrodne družbe v Jugoslavijo in obratno. Izdelujemo listine (affidavits) za priseljenike, ter pošiljamo denar v stare domovino najceneje in najhitreje.

ŠESTMESEČNA TEKMA

PRI NABIRANJU NOVIH NAROČNIKOV ZA PROSVETO.

POZOR!! ČITAJTE!!
PRIDRUŽITE SE TEKMI!

Glavni upravni odbor S. N. P. J. je sklenil, da se priredi šestmesečna tekma za pridobivanje naročnikov na Prosveto. Tekma traja šest mesecev. Prične dne 1. junija in konča dne 30. novembra t. l.

Vsak član ali članica S. N. P. J. in društva v celoti se lahko pridružijo ti tekmi.

Dolečene so naslednje nagrade, katere se točno izplačajo vsem tekmovalcem, ki so do njih upravičeni:

Za 2 nova celoletna ali za 4 polletne naročnine—3 knjige Književne Matice.

Za 3 nove celoletne ali za 6 polletnih naročnin—4 knjige Knjiž. Matice in polletna naročnina na Prosveto.

Za 5 novih celoletnih ali za 10 polletnih naročnin—5 knjig Knjiž. Matice in celoletna naročnina na Prosveto.

Za 10 novih celoletnih ali za 20 polletnih naročnin—5 knjig Knjiž. Matice in lepa krasna pozlačena ura.

Za 15 novih celoletnih ali za 30 polletnih naročnin—5 knjig Knjiž. Matice in krasna pozlačena ura in verižica.

Za 20 novih celoletnih ali za 40 polletnih naročnin—5 knjig Knjiž. Matice in krasni "Rogers Silver" namizni sestav in "Fountain Pen".

Za 25 novih celoletnih ali za 50 polletnih naročnin—5 knjig Knjiž. Matice in Carona Typewriter, pisalni stroj male vrste.

Za 30 novih celoletnih ali za 60 polletnih naročnin—5 knjig Knjiž. Matice in Remington Typewriter, male vrste pisalni stroj.

Za 35 novih celoletnih ali za 70 polletnih naročnin—5 knjig Knjiž. Matice in krasni fini gramofon in 12 izbranih slovenskih plošč.

Za 40 novih celoletnih ali za 80 polletnih naročnin—5 knjig Knjiž. Matice in velik Underwood Typewriter, pisalni stroj.

Za 50 novih celoletnih ali za 100 polletnih naročnin—5 knjig Knjiž. Matice in prava zlata ura in verižica.

Za 75 novih celoletnih ali za 150 polletnih naročnin—5 knjig Knjiž. Matice in krasni prstan z diamantom.

Za 100 novih celoletnih ali za 200 polletnih naročnin—5 knjig Knjiž. Matice in zlata ura in prstan z diamantom.

Za 150 novih celoletnih ali za 300 polletnih naročnin—5 knjig Knjiž. Matice in Ford Touring Automobil, avtomobil Fordovega sistema.

Za 200 novih celoletnih ali za 400 polletnih naročnin—5 knjig Knjiž. Matice in avtomobil Chevroletovega sistema.

Vsak tekmovalec ima pravico, da lahko spremeni gornje nagrade v zahtevo za dobitek v gotovem denarju po dogovoru.

Za vsak slučaj enakosti v tekmi se bodo dale enake nagrade dvema ali več tekmovalcem.

ZELO VAŽNO JE, DA SI ZAPOMNIJO VSI, KI SE BODO PRIJAVILI ZA TEKMO, DA SE PRI TI TEKMI NE PLAČA TEKMOVALCEM PROVIZIJA IN VSAK TEKMOVALEC MORA UPOSLATI CELO SVOTO UPRAVNIŠTVU. To se je odredilo vsled tega, ker so nagrade tako visoke v kolikor jih dovoljuje zakon te svrhe.

Člani, članice ali društva, ki se žele udeležiti te tekme naj takoj pišejo po potrebne listine in knjižice za nabiranje novih naročnikov upravi Prosvete na naslov: PROSVETA, 2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill., enako je nasloviti vsa pisma in denarne pošiljatve.

Prosveta je lastnina Slovenske narodne podporne jednote, ki jo izdaja v izobraževalne namene. Člani Slovenske narodne podporne jednote so veliko žrtvovali za razširjenje čitateljskga kroga Prosvete. Večina agitatoričnega dela je bila dozdaj opravljena brez kake odškodnine ali pa za zelo majhno odškodnino. Izvrševalni odbor S. N. P. J. je zaradi tega zaključil, da se razpišejo za pridobivalce naročnikov na Prosveto boljše nagrade, kot so bile dozdaj v navadi, da se trud neumornih delavcev za razširjenje Prosvete saj deloma odškoduje.

Bratje in sestre člani Slovenske narodne podporne jednote, sedaj se vam nudi prilika, da si pridobite nagrado in da pomagate razširiti vaš lastni list Prosveto! Torej na delo!

PROSVETA, 2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

IGRE, KONCERTI IN PLESNE ZABAVE.

Farrell, Pa. — Dne 25. avgusta nas bo zopet obiskal Slovenski dramatični klub "Prešeren" iz Girarda, Ohio, ter nam predstavil lepo dramo "Mati". Predstava se bo vršila v Hrvatskem domu na Stanton St. Drama "Mati" je eden najboljših igrokazov v slovenski dramatiki, zato ne sme nihče manjkati. Pričetek predstave je ob 7:30 zvečer. Ves program prireditve bo jako lep in poleg tega ne pozabite, da je čisti dobiček namenjen v korist Slovenskega doma v Farrellu, Pa.

Vloge igre "Mati" so prevzele sledeče osebe:

Gospa Strelčeva, vdova inženirja ..... mrs Ramovš
Milan, J. Kramar
Ivan, njeni otroci .. John Zore
Tinka Ema Zore
Silva, najdenka pri Strelčevih ..... mrs. Gabrovšek
trianka ..... mr. Krumbergar
župnik ..... J. Dolčič
Križnik, grof, logar .. J. Cigalle
cigan Šandor ..... F. Verhovec

Igra se vrši v večjem trgu na Slovenskem v vili Strelčeve vdove, ki ima dva sinova, hčer in rejenko. Sin Milan je umetni slikar in Ivan dijak. Milan se poda v tujino, da se v svetu še bolj izobrazi v umetnosti. Tujina ga res izobrazi v umetniškem poklicu, a popolnoma mu pokvari srce do domovine. Ko se vrača iz tujine v domovino, pride poln srda in napuha v svoj rojstni dom. V domačem salonu se snideta z domačim župnikom, kateremu Milan jako osorno zastavlja besede. Župnik ga pomilovalno opominja, naj ljubi domovino in svoj rojstni kraj, a Milan se ne zmeni za take svete. Milan se poleg tega zaljubi v najdenko Silvo, ki so jo Strelčevi našli na cesti, puščeno od ciganov. Silva ga pa ne mara, kajti ona ljubi le cigana Šandorja. Milan se v svoji brezsrčnosti in nepremišljenosti poda tako daleč, da zabode cigana v srce in se ta mrtev zgrudi na tla. — Sin Ivan gre študirat v nek mestni zavod, kjer jako lepo napreduje v učenju. Je zelo vzoren dijak in se navdušuje za domovino in svoje rojstno grudo. A ravno njegova navdušenost v domorodni demostraciji mu je škodovala, da je bil opuščen iz šole. Poda se domov, da sporoči to novico svoji sestri Tinki, materi in župniku, potem pa se odloči v tujino — v Ameriko. Sestra in mati ga kleče in jokajoč prosita, naj ostane doma, a on se ne zmeni za prošnje in žalostnega srca pusti vse in gre v tujino. — Milan pride iz zapora ves moker in jetičen, bolezen si je nakopal v ječi. Ne želi drugega kot da bi še enkrat videl domačo hišo, sestro in mater. Nikakega miru nima več v svojem srcu, omahuje, a naenkrat zasliši za seboj težke korake zasledovalcev. Prestraši se in pade pred matero sobo na kolena, kličoč z umirajočim glasom: Mati, mati! Mati plane iz sobe z glasnim krikom: Moj sin, moje ljubljeno dete! Le še enkrat dvigne Milan glavo pokonci, proseč mater odpuščanja.

To je kratek obris te igre, da jo bo občinstvo bolje razumelo. Na občinstvo apeliramo, da se vzdrži lepo mirno ter sledi predstavi, ker ta igra ni tako lahka in s tem je mnogo pomagano diletantom, ako je občinstvo mirno. Ta je ena najboljših slovenskih iger, zato rojakom gotovo ne bo žal za poset.

Kot rečeno se bo prireditev vršilo dne 1. septembra pa v Girardu, Ohio.

Dramatični klub "Prešeren" se je potrudil na vse načine, da narodu najlepše, kar nudi naša dramatika. Igralcem naše najlepše čestike za njih trud. Na svidenje dne 25. avgusta v Farrellu, Pa. v Hrvatskem domu in dne 1. septembra pa v Girardu, Ohio, v Slovenskem domu. — **Frank Kramar.**

Barberton, Ohio. — Slovencem v Barbertonu in bližnji okolici naznanjam, da tukajšnji socialistični klub št. 232 priredi prvo vrtno zabavo (piknik) dne 19. avgusta na gr. Baughmanovi farmi, to je tam, kjer se je vršil piknik društva "Triglav". Sodrugi in Slovenci sploh ste vabljeni, da se udeležite kolikor mogoče v velikem številu. Kakor vam je znano, se je tukajšnji socialistični klub zavzel, da bo gojil in podpiral dramatiko in petje, dalje, da pri prvi priložnosti nabavi vsakovrstne knjige, ki jih bo posojeval tukajšnjim rojakom. Kot vidite, ima torej klub v načrtu samo dobre ideje, v čemur ga moramo podpirati. Te stvari namreč stanejo denar in klub prav vsled tega prireja omenjeno zabavo. Udeležimo se je torej vsi do zadnjega in pokažimo, da smo tudi v dejanjih in ne samo na jeziku za izobrazbo in kulturo v Barbertonu.

Nekoliko pojasnila tistim, ki jim je kraj neznan. Tisti rojaki, ki imajo svoje avtomobile, naj se držijo tlakovane ceste od West Barbertona naprej do razobešene žmer, zastave. Tam naj se obrnejo na desno proti farmi. Tisti, ki nimate lastnih vozil, pridite do sodruga Lorenza Franka, odkoder bodo vozili avtomobili do prostora piknika.

Na svidenje dne 19. avgusta! — *Anton Pečnik*, tajnik.

McKees Rocks, Pa. — Društvo "Bratstvo v slogi je moč", št. 210 priredi veliko delavsko zabavo s plesom v soboto dne 18. avgusta v Hrvatskem domu na Shingiss Str.

Ta zabava bo obenem tudi proslava desetletnice obstanka našega društva, radi česar so pozvani člani in članice, da povedejo čim živejšo agitacijo v prilog te zabave. Začetek zabave je ob pol osmih zvečer. — *J. Markovich*, tajnik.

Verona, Pa. — Društvo "Notranjska zarja", št. 216 SNPJ. v Veroni, Pa., je zaključilo na svoji redni seji dne 12. t. m., da priredi drugi oz. zadnji piknik v tem letu v nedeljo dne 26. avgusta na našem navadnem mestu na farmi Johna Ankerja. Na pikniku bo postrežba po običaju in zraven koruze bo, kar dozdaj pri nas še ni bilo. Vabimo vse rojake in vse Slovane, da nas številno obiščejo ta dan, kajti do bodočega piknika, namreč v letu 1924 bo preteklo najmanj 9 mesecev. Torej na svidenje dne 26. avgusta. Vabi — *odbor*.

Herminie 2, Pa. — Naznanjam članom društva št. 200 SNPJ., da se vrši dne 1. septembra plesna veselica in prične ob sedmih zvečer. Veselica je namenjena v korist društva. Torej ste vabljeni vsi člani tega društva in vabimo tudi vse rojake v okolici, da se polnoštevilno udeleže veselice, ker bo dosti zabave in dobra postrežba za vse, kar bo preskrbel za to izvoljeni odbor. Torej na svidenje 1. septembra v Slovenskem domu v Herminie 2, Pa.

Z bratskim pozdravom! — *Mike Pavlek*, tajnik.

Ambridge, Pa. — Vabilo na piknik, katerega priredi društvo "Naš dom", št. 33 v Ambridgu, Pa., v nedeljo dne 26. avgusta na Briola farmi pri Stonebridgu. "Naš dom" vabi vsa sosednja društva in prijatelje ter znance, da bi nas posetili in nam s tem pripomogli, da bi naš piknik bolje uspel. Za vsestransko postrežbo bo skrbel za to pripravljeni odbor. — *Jos. Tekstar*, tajnik.

SEJE IN SHODI.

Springfield, Ill. — Naznanjam vsem delničarjem Slovenskega narodnega doma v Springfieldu, Ill., in po drugih naselbinah, ki imate delnice, kogar veseli prevzeti delo za poslovodjo, naj se zglasi dne 29. t. m., ko bo ravno seja direktorjev ob osmih zvečer in lahko dobi vsa pojasnila.

Delničarji in bratje, če koga veseli prevzeti in pomagati S. N. D., naj se oglasi in pride na sejo dne 29. t. m. zvečer. La pogum, nikar se bati kakih zaprek, ako hočemo doseči uspehe. Skupnost in prijateljstvo nam bosta pomagala.

Vsa pisma, tičoča se doma, v bodoče pošiljajte na novega tajnika Franka Besjaka, 1974 S. 17th St., Sprinfield, Ill., ali pa na Slovenian National Home, 1031 S. 11th St., Springfield, Ill. — *Fr. Besjak.*

Gilbert, Minn. — Naznanjam članom društva "Slovanski rudar", št. 182, da je bilo sklenjeno na seji dne 15. julija, da za mesec avgust plača vsak član ali članica po 50c naklade v društveno blagajno. Člani, upoštevajte to naznanilo. — *Tajnik.*

Warren, Ohio. — Naznanjam članom društva "Jan Hus", št. 321, da se vršijo seje od sedaj naprej v George Clondovi dvorani na Cedar St. Obenem apeliram na članstvo, da se prihodnje seje v polnem številu udeleži, ker se vrši glasovanje o treh inicijativnih predlogih.

Prosil bi tudi članstvo, da bi plačevalo asesment pri sejah, s čemur bi bilo olajšano tajnikovo poslovanje. — *Tajnik.*

Weirton, W. Va. — Naše društvo št. 483 S. N. P. J. pozivlja vse člane, da pridno posečajo društvene seje. Število članov je dosti veliko, a na sejo jih pride komaj enajst ali dvanajst. Člane oprošča od seje samo bolezen ali pa nujno delo, drugače, pa je neobhodno potrebno, da vsi pridete. Na zadnji seji smo zaključili, da bo plačal vsak poedini član po 50c do $1, ako ne bo prišel na sejo. Vsak član ima dovolj časa, da prisostvuje seji. Prosim člane, da to naznanilo upoštevajo. — *Mrs. Vera Naglich*, tajnica.

Buhl, Minn. — Prosim vse člane društva št. 314 SNPJ., da pridejo na prihodnjo sejo dne 19. avgusta. Izpolniti moramo glasovnice. Pozivlja vas odbor. — *M. Kovačevich.*

Benld, Ill.—Društvo "Prvi maj", št. 356 v Benldu, Ill., je na svoji redni seji, ki se je vršila dne 5. avgusta, sklenilo, da se morajo vsi člani udeležiti prihodnje mesečne seje, ki se bo vršila dne 2. septembra. Rešiti imamo zelo važno zadevo. Torej cenjeni bratje, udeležite se vsi vsaj prihodnje seje, da bo vsem po volji, kar bomo sklenili. Stvar, o kateri nameravamo ukreniti, bo v ponos vsemu članstvu našega društva v veselju in žalosti, torej je treba, da ukrepamo vsi in ne bo tako pozneje kakega oporekanja.

Za društvo "Prvi maj", št. 356 v Benldu, Ill. — *John Vidmar*, tajnik.

CUNARD ANCHOR

ALI VAM PRIDEJO SORODNIKI V AMERIKO?

Konzul Zjedinjenih držav v Zagrebu sedaj prejema prošnje od ene in visoke za to leto kvoto: CUNARDOVA je najhitrejše na vsem svetu. Potnikom s Cunardovimi listki ni treba čakati na parnike, Cunardovi parniki odhajajo vsakih par dni.

Cunard Katja je vredila odredbe v Jugoslaviji, da pomaga potnikom s svojimi uslužbenci, ki pazijo pred vsako neprilike in trudki, vštevši direktno na parnik. Ta postaja je brezplačna.

Za nadaljne nasvete vprašajte pri katerimkoli agentu, ali pri:

Cunard Line,
140 No.
Dearborn St.-
Chicago, Ill.

AMERIŠKE TVRDKE NA RUSKEM VELESEJMU.

New York, N. Y. (Fed. Press.) — Ameriška vlada ne bo zastopana na vseruskem velesejmu, ki se vrši v Moskvi od 1. do 15. oktobra t. l., toda veliki ameriški industrijski interesi bodo.

Ameriški biro velesejma, ki ima svojo pisarno v New Yorku, 136 Liberty St., poroča, da so se priglasile mnoge ameriške tvrdke, ki izdelujejo razne poljedelske stroje in orodje.

Vlada Mehike je poslala dva oficijelna predstavnika, ki sta že na poti v Sovjetsko Rusijo.

Ponovite naročnino na "Prosveto".

GAZOLIN V ČIKAŠKEM MESTU PO 16 CENTOV.

Chicago, Ill. — Ljudska odpornost je porazila kompanijsko trmoglavost. V pondeljek je bilo naznanjeno, da bodo motoristi v čikaškem mestu in enajstih sredniezapadnih državah dobivali odslej naprej precej ceneje gazolin za svoje stroje.

Velekapitalistična oljna družba Standard Oil Co. je bila po javnem mnenju prisiljena znižati ceno svojemu olju. In tako je prišlo v pondeljek v javnost naznanilo, da se je gazolin pocenil z 22 centov na 15.4 centa galona. Po novi ceni bodo prodajali gazolin po vseh gazolinskih postajah.

Isto znižanje velja za deset držav, ki jih zalaga omenjena kompanija z oljem, in sicer Illinois, Indiana, Missouri, Kansas, North Dakota, South Dakota, Wisconsin, Iowa, Minnesota, Michigan in deloma tudi Oklahoma.

KNJIGE

Književne Matice S.N.P.J.

Književna matica Slovenske narodne podporne jednote je izdala in ima v zalogi sledeče knjige:

Pater Malaventura. Spisal Zvonko A. Novak. Izvirna povest iz življenja ameriških frančiškanov. Z izvirnimi slikami, katere je izdelal Stanko Žele. Fina trda vezba. Cena s poštnino vred $1.50.

Slovensko-angleška slovnica. Dodatek raznih koristnih informacij. Fina trda vezba. Cena $2.00 s poštnino vred.

Jimmie Higgins. Spisal Upton Sinclair, poslovenil Ivan Molek. Povest iz življenja ameriškega proletarijata za časa velike vojne. Trda vezba. Cena $1.00 s poštnino vred.

Zajedalci. Spisal Ivan Molek. Povest iz doslej skritega kosa življenja slovenskih delavcev v Ameriki. Trda vezba. Cena $1.75 s poštnino vred.

Zakon biogenezije. Spisal Howard J. Moore, poslovenil J. M. Zelo podučna knjiga, ki tolmači mnoge naturne zakone in pokazuje, kako se splošni razvoj ponavlja pri posamezniku fizično in duševno. S slikami. Trda vezba. Cena $1.50 s poštnino vred.

Zadnji dve knjigi, naročeni skupaj, dobite za tri dolarje. Vse štiri knjige za šest dolarjev. Vredne so!

Naročbe, s katerimi je poslati denar, sprejema

Književna Matica
2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

NOVA KNJIGA! NOVA KNJIGA!

"Pater Malaventura"
in
"V kabaretu"

Spisal Zvonko A. Novak. Ilustracije narisal Stanko Žele.

Izdala in založila Književna matica S.N.P.J.

Povest iz življenja ameriških frančiškanov. To je prva slovenska knjiga v Ameriki, ki ima izvirne slike. Fina trda vezba. Stane $1.50 s poštnino vred. Rojaki, sezite po tej knjigi, ne bo vam žal!

Naročbe sprejema

Književna Matica S. N. P. J.
2657-59 So. Lawndale Ave., Chcago, Ill.

Slovenska Narodna Podporna Jednota

Ustanovljena 9. aprila 1904. — Inkorp. 17. junija 1907 v državi Illinois.

GLAVNI STAN: 2657-59 SO. LAWNDALE AVE., CHICAGO, ILLINOIS.

Izvrševalni odbor:

UPPRAVNI ODSEK:

Predsednik Vincent Cainkar, podpredsednik Andrew Vidrich, R. F. D. 7, Box 81, Johnstown, Pa., gl. tajnik Matthew Turk, tajnik bolniškega oddelka Blaz Novak, gl. blagajnik John Vegrich, urednik glasila Jože Zavertnik, upravitelj glasila Filip Godina.

POROTNI ODSEK:

John Underwood, predsednik, 407 W. Hay St., Springfield, Ill., Martin Železnikar, Box 276, Barberton, Ohio, Fred A. Vider, Box 673, Ely, Minn., John Teršelj, Box 92, Hendersonville, Pa., John Goršek, 414 W. Hay St., Springfield, Ill.

BOLNIŠKI ODSEK:

OSREDNJE OKROŽJE: Blaz Novak, predsednik, 2657-59 So. Lawndale Av., Chicago, Ill.
VZHODNO OKROŽJE: Jacob Ambrožič, Box 286, Meon, Run, Pa. John Grošelj, 14821 Pepper Ave., Cleveland, O.
ZAPADNO OKROŽJE: Anton Sular, Box 104, Cross, Kans., za jugozapad. Max Maro, Box 166, Buhl, Minn., za severozapad. Mike Zugel, 5453 S. Winchester St., Murray, Utah.

Nadzorni odbor:

Frank Zaitz, predsednik, 2639 W. 26th St., Chicago, Ill., Frank Somrak, 5800 Prosser Ave., Cleveland, O., William Sitter, 6404 St. Clair St., Cleveland, Ohio.

Združitveni odbor:

Predsednik: Frank Alič, 2124 So. Crawford Ave., Chicago, Ill.
Jožko Oven, 2639 W. 26th St., Chicago, Ill.
Jos. Skuk, 6404 Orton Ct., Cleveland, Ohio.

VRHOVNI ZDRAVNIK: Dr. F. J. Kern, 6232 St. Clair Av., Cleveland, O.

POZOR!—Korespondenca z gl. odborniki, ki delaje v glavnem uradu, se vrši takole:

VSA PISMA, ki se nanašajo na posle gl. predsednika se naslovi: Predsedništvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

VSE ZADEVE BOLNIŠKE PODPORE SE NASLOVI: Bolniško tajništvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

DENARNE POSILJATVE IN STVARI, ki se tičejo gl. izvrševalnega odbora in jednote vobče se naslovi: Tajništvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

VSE ZADEVE V ZVEZI Z BLAGAJNIŠKIMI POSLI se pošiljaje na naslov: Blagajništvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Vse pritožbe glede poslovanja v gl. izvrševalnem odboru se naj pošiljaje Frank Zaitzu, predsedniku nadzornega odbora, žigar naslov je zgoraj.

Vsi prizivi na gl. porotni odsek se naj pošiljaje na naslov: John Underwood, 407 W. Hay St., Springfield, Ill.

Vsi dopisi in drugi spisi, naznanila, oglasi, naročnina in sploh vse kar je v zvezi z glasilom jednote, naj se pošilja na naslov: "Prosveta", 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

NAŠI POTOVALNI ZASTOPNIKI

v državi Pennsylvania so na delu; brat Jernej Kokelj, brat Anton Ocepek in Jerry Alesh. V Clevelandu in okolici je brat Anton Jankovich in sedaj pride v državo Wisconsin Louis Zakrajšek, kjer bode obiskal vse rojake in člane z namenom, da se naroče na dnevnik Prosveto. Upravništvo priporoča rojakom in še posebno našim članom, da gredo na roke našim zastopnikom in jim po možnosti pomagajo pri agitaciji za list Prosveto.

Filip Godina, upravitelj.

OGLAS.

Pred nekako šestimi meseci prišla je iz starega kraja Jozefina Bačič, stara okrog 40 let, poznana tudi pod imenom "Svetnica" in ker ne zna angleškega jezika, sem jo jaz vzela, ker ni mogla dobiti službe. Sedaj pa, nemreč pred 14 dnevi sta jo skupaj z mojim možem neznano kam popihala. Moj mož George Gomaršič poznan tudi kot Grga Gomaršič je star okrog 40 let, velike postave, precej debelega obraza, govori slovensko in hrvatski jezik, ona Jozefina Bačič "Svetnica" je srednje postave, bledega obraza in govori samo hrvatski. Prosim rojake, če kdo ve za ta parček, naj to naznani na spodnji naslov. Ako bo pa George sam čital ta oglas, naj se povrne domov v teku 6 dni in če ne pride, bom pa prodala vsepohištvo in dala bom hišo v najem. Moj naslov je: Lizy Gomaršič, P. O. Box 86, West Frankfort, Ill. (Adv.)

ZDRAVNIKI SO HOTELI OPERACIJO.

Charles Hall, sin Mr. & Mrs. Jos. P. Hall tega mesta, star 17 let je bil pole življenja do 14 leta dokler je postal bolan. Starši so ga vodili od zdravnika do zdravnika ampak nihče mu ni mogel pomagati. Konečno je bilo določeno za operacijo, ker fantiček je izgubil vsak dan zlobit. Obraz je bil bled, trne okrožke je imel okrog oči, bil jezik, nobene volje za jesti in zopet je jedel kot volk. V noči ni mogel spati in vedno se je pritoževal, da občuti neko pičenje v želodcu. Par dni pred operacijo jim je svetoval sosed dobro zdravilo proti trakulji, kot zadnji poskus to res dali so mu dobro zdravilo za trakulje. V nekaj dneh je Charles izgubil ves drugačen, rešil se je okrog 50 živijev dolgega parasita, kateri po malo jemal življenje mladeniču. Veliko mož, žen in otrok trpi na ti bolezni in se zdravijo za vse kaj drugega, ko je njih prava bolezen trakulje. Pravi znaki so kosci trakulje v odpadkih. Podobna znamenja so pa rumena koža, zgube teže, glab dih, bolan želodec. Bolečine v krilu in nogah, občutki pičenja v trebuhu in vzdignenje v grlo. Bolnik pisma vidje do dela in no do življenji, vedno len in nezadovoljen. Kisline v želodcu, jedilo, ki se bila najboljša nadeje vsi del po mizi. Bolečine v odvajalnih kanalih. Celo smrt se je že povzročila vsled zadušenja trakulje v septiku. Bolje rešite se to nadlogo predno vas spravi v prezgodni grob. Naročite dovolj Lazlan zdravila za $10.00 in boste drugo cenko jutri. Mi vam pošljemo pokazne proste po sprejemu denarja v priporočenem pisma ali Money Order nakaznica. Da se zavarujete zavoj pritožite ke zdravil. Lazal Med. Co., 99 Lazal Bldg., Box 968, Pittsburgh, Pa.

Kot izvrstno zdravilo za prebavo in grenčeo — jemljite

Severa's Balzol

(pač znan kot Življenski Balsam)

Priporočen za

neprebavljanje, zastarela zaprtja in oslabelosti.

Cena 50 in 85 centov.

Vprašajte zanj v lekarnah.

W. F. SEVERA CO.
CEDAR RAPIDS, IOWA

PRAVE GLASNE Victor in Columbia Gramofone na rog ali brez rogu. Cena $22.50 do $450.00, kakor tudi Slovenske Victor plošče dobite edino le pri

IVAN PAJK,
VICTOR DEALER
24 Main St., Conemaugh, Pa.
Nove cenike pošiljam zastonj.

Točna in hitra postrežba, zmerne cene,

to je geslo poslovanja, radi katerega je naš zavod vsestransko poznan in priposnan med Slovenci v Ameriki.

Naša direktna zveza z Jadransko Banko in vsim njenim podružnicam, kakor tudi mnogoletna skušnja omogočuje nam izvršitev vseh poslov v popolno zadovoljstvo naših rojakov.

Razun rednih pošiljatev izvršujemo tudi izplačila potom "brzojavnega pisma" in sicer v teku enega tedna, za kar računamo samo $1.00.

Vloge obrestujemo po 4% na leto.

Preskrbimo potne listke za v Europo in iz Europe v Ameriko.

FRANK SAKSER STATE BANK
82 Cortlandt St., New York, N.Y.

Glavno zastopstvo
JADRANSKE BANKE

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cene oglasov po dogovoru. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina: Zedinjene države (izven Chicago) $5.00 na leto. $2.50 za pol leta in $1.25 za tri mesece; Chicago $6.50 na leto, $3.25 za pol leta, $1.65 za tri mesece, in za inozemstvo $8.00.

Naslov za vse, kar ima stik z listom:
"PROSVETA"
2657-59 So. Lawndale Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"
Organ of the Slovenic National Benefit Society.

Owned by the Slovenic National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada $5 per year Chicago $6.50, and foreign countries $8.00 per year.

"MEMBER of The FEDERATED PRESS"

Datum v oklepaju n. pr. (Julija 31-23) poleg vašega imena na naslovu pomeni da vam je s tem dnevom potekla naročnina. Ponovite jo pravočasno, da se vam ne ustavi list.

ALI JE RES, ALI NI RES?

Slovenska javnost čaka na odgovor!

"Amerikanski Slovenec" je v štev. 38 na prvi strani in v šesti koloni prinesel važno vest za slovensko javnost, na katero je treba, da prizadeti faktorji odgovore, ali je resnična ali neresnična. Prvi del vesti se tiče bivšega blagajnika Jugoslovanske katoliške jednote, komentar uredništva je pa naslovljen na vse slovenske podporne organizacije in je zategadelj naša dolžnost, da seznanimo slovensko javnost, kaj je poročal Amerikanski Slovenec v dotični številki.

Vest in komentar v Amerikanskem Slovencu se glasita:

"Blagajnik J. S. K. J. odstavljen radi poneverbe?

V listu "G. N." je razvidno, da med glavnimi uradniki J. S. K. Jednote ni več imena George L. Brozich, gl. blagajnik. Zadnjič je bilo med uradniki 1. avgusta, a 2. avgusta pa je priobčeno ime novega gl. blagajnika J. S. K. J. g. Louis Champa.

Iz verodostojnih virov se poroča, da je bil Brozich odstavljen od gl. odbora ko se so vršile poletne seje zadnji mesec.

Tudi se poroča, da je Brozich baje poneveril večje vsote jednotinega denarja in obveznic. Nekateri menijo, da bo skupna izguba več tisoč dolarjev, morda celo do 50 tisočakov.

Istotako se nadalje poroča, da je Brozich poneveril blagajno Slovenskega zavetišča. Pravijo, da se je v nji nahajalo nad šest tisoč dolarjev.

Koliko je na vsemu temu resnice, se bo izvedelo šele po tozadevnih preiskavah.

Opomba uredništva:

Vsekakor pa je žalostno, da se kaj takega zamore pripetiti pri slovens. organizacijah. To kaže, da še Slovenci nismo zreli, da bi znali svoje organizacije voditi tako, da bi bila taka izguba izključena. Mi vse preveč nekaterim osebam zaupamo, kar pa nikakor ni prav. Vsakdo je vreden svojega spoštovanja, toda odborniki raznih organizacij bi morali gledati, da je premoženje organizacije dovolj zavarovano proti onakim slučajem."

Ako je vest resnična ali ni resnična, je dolžnost glavnega odbora J. S. K. J., da poda javno izjavo, v kateri pojasni položaj.

Ako je vest resnična, veže glavni odbor J. S. K. J. dolžnost, da to pojasni svojemu članstvu in mu poda jasno sliko o celi zadevi, kajti prikrivanje resničnih dogodkov ne bo pomirilo članstva, odkar je "Amerikanski Slovenec" spravil afero v javnost. Kajti le odprta odkritosrčnost lahko vrne omajano zaupanje!

Ako vest ni resnična, je glavni odbor J. S. K. J. obvezan vrniti dobro ime človeku, ki je napaden. Taka vest, akoravno ni resnična, če se ne popravi takoj, lahko uniči bodočo karijero prizadetega.

Povedali smo to, ker dogodek, opisan v omenjeni številki "Ameriškega Slovenca", ni več privatna zadeva, ampak je postal javna afera, ko je bil dotični "Amerikanski Slovenec" dostavljen naročnikom.

Natančno o stvari sami pa spregovorimo, ko glavni odbor J. S. K. J. poda pojasnilo javnosti, koliko je resnice na vesti. Za danes se bomo pečali le z uredniškim komentarjem.

Urednik pravi, da je žalostno, ako se more pripetiti kaj takega pri slovenskih organizacijah in nadaljuje, da Slovenci še nismo zreli, da bi znali svoje organizcije voditi tako, da bi bila taka izguba izključena.

Urednik govori o organizacijah v množini in ne dela prav nobene izjeme. Po njegovem mnenju so vse organizacije vodene tako, da lahko poedini glavni odbornik poneveri večjo vsoto.

To je mogoče res pri organizacijah, h katerim pripada urednik "Amerikanskega Slovenca". **Pri Slovenski narodni podporni jednoti je poneverba za večjo vsoto in po eni osebi nemogoča.** To je dokaz, ako nimajo organizacije, h katerim pripada urednik Amerikanskega Slovenca take uprave jednotinega premoženja, kot ga ima Slovenska narodna podporna jednota, da niso vsi Slovenci tako nezreli, da bi ne znali voditi svojih organizacij tako, da so večje izgube izključene.

Slovenska narodna podporna jednota ni le kazala drugim organizacijam pot, kakšne zavarovalne razrede je treba uvesti, da odgovarjajo potrebam slovenskega ljudstva v Ameriki, ampak je tudi pokazala, kako je treba upravljati jednotino premoženje in nastopiti pri vsakem najmanjšem dogodku, da ne pride do večjih izgub.

In kaj so storile druge podporne organizacije? Posnemale so Slovensko narodno podporno jednoto le pri uvedbi zavarovalnih razredov, niso ji pa sledile pri upravi premoženja organizacije. Ako je na konvencijah drugih podpornih organizacij kdo priporočal pregledovanje knjig po strokovnjakih in sicer vsakih šest mesecev, so se takoj oglasili nekateri, da tako nadzorovanje stane preveč denarja.

Če so posamezni delegatje na konvencijah priporočali, da naj imajo pristop do gotovine trije odborniki in poleg njih še uradnik poroštvene družbe, da se mora denar takoj naložiti v obveznicah in da jih morajo kupiti trije glavni odborniki in **ne en sam glavni odbornik,** tedaj so nekateri rekli, da je tak sistem preveč kompliciran in predrag. In ker so navadno tako govorili ljudje, ki so imeli kaj pod palcem, so jim delegatje verjeli. Mogoče so bili dotični dobri gospodarji v svojih gospodarskih zadevah, v javnih niso bili.

Slovenska narodna podporna jednota je prišla do prepričanja, da je najbolje jednotin denar naložen, ako so vsi zaključki glavnega odbora podvrženi javni kritiki, ki se nanašajo na gospodarstvo v jednoti. Ampak druge podporne organizacije jo dozdaj še niso posnemale v tem oziru.

Članstvo Slovenske narodne podporne jednote se zaveda, da je javna kontrola jednotinega premoženja najboljše nadzorovanje. Za to je uvedla tak sistem pri upravi jednotinega premoženja, da je vsaka večja poneverba po posameznem glavnem odborniku izključena. Urednik Amerikanskega Slovenca torej ne more članov Slovenske narodne podporne jednote prištevati med tiste **nezrele Slovence,** ki ne vedo, kako je treba gospodariti z njihovim premoženjem. Ako pa urednik Ameriškega Slovenca sebe prišteva med tiste nezrele Slovence v Ameriki, ki ne vedo, kako se mora kontrolirati denar v slovenskih organizacijah, pa naj to tako jasno pove, da ga bo razumel vsakdo.

Kako si korporacije izposojujejo glavnice?

1. Delnice in obveznice.

New York (Jugosl. oddelek F. L. I. S.). — Dandanes je malo podjetij, ki bi ne posedovala glavnice za vsaj nekoliko tisoč dolarjev. Vsakdo, ki zagleda veliko, moderno opremljeno tovarno, plavže, rudnik ali kako veliko trgovsko podjetje, si predstavlja: "Rad bi imel le deseti del onega, kar poseduje gospodar tega podjetja."

Resnica je, da vidljivi "gospodar" — ako si pod njim predstavljamo upravitelja dotičnega podjetja — poseduje morda le deseti del kapitala podjetja, ki ga upravlja. Morda ne poseduje niti stotega dela. Lastnikov dotičnega podjetja — korporacije ali kompanije — je navadno precejšnje število; te lastnike zovemo delničarje (shareholder ali stockholder). Na primer, nekatere izmed največjih ameriških železnic so lastnina več kot 100.000 delničarjev. Nekateri izmed teh delničarjev posedujejo razmeroma le malo, par sto ali tisoč dolarjev. Nekateri utegnejo posedovati jako veliko delnic, ali na sploh povprečni delničar poseduje navadno le majhen del delniškega kapitala.

Moderna podjetja si izposojujejo kapital s tem, da prodajajo delnice velikemu številu ljudi, kajti navadno nihče nima zadosti kapitala na razpolago, da bi ga sam vložil v kakšno podjetje. Saj se celo redkoma dogaja, da ima mala skupina deležnikov (partnerjev) skupaj toliko kapitala, da bi se spustili v kako večje podjetje le na svoj lastni račun. Oni torej, ki organizirajo taka podjetja, takozvani "promotorji", se obračajo na širše število ljudi ali celo na splošno občinstvo, da dobijo potrebni kapital. Tako so se razvile delniške družbe ali korporacije. Načelo, da je delničar odgovoren za dolgove družbe le do onega zneska, ki ga je on vložil (investiral) v podjetje, olajšuje nakopičevanje kapitala, potrebnega za velika podjetja.

Kadar kdo kupi delnice (shares) v kako podjetje, on postane solastnik dotičnega podjetja v onem razmerju, kolikor znaša v delnici navedena svota. Ta se imenuje nominalna vrednost; kupna vrednost utegne biti povsem drugačna, kolikor je pač tržna cena dotične delnice. Kolikor delnic nekdo ima, toliko je njegov delež (stock) na glavnici podjetja.

Oni, ki je kupil delnice v kako korporacijo, pričakuje, da bo ne le dobil dobičku primerne obresti (dividende) na vloženi denar, marveč da bo nekdaj dobil nazaj tudi vloženo glavnico, ako bi se delniška družba razpustila.

Dasi ima delničar pravico glasovati o upravnih stvareh korporacije, on navadno tako malo zna o vsem poslovanju, da se redkoma briga, da bi se posluževal svoje glasovne pravice. V praksi se godi, da povprečni delničar prepušča upravo korporacije njenim vrhovnim uradnikom, članom upravnega sveta, zaupajoč, da bodo že ti pošteno in pametno skrbeli za denar, ki ga je delničar posodil potom nakupa delnic. Upravitelji in najvišji uradniki korporacije so sami delničarji in se običajno poslužujejo svoje volilne pravice na zborovanjih, kjer se izbirajo upravitelji (directors) in kjer se določajo načela uprave. Ali zunanji delničarji se navadno ne brigajo za to. Ljudje radi kupujejo delnice v korporacijo, ako imajo zaupanje, da bo denar pošteno in koristonosno upravljen.

Razun s tem, da prodaja delnice, korporacija si priskrbuje kapital tudi s tem, da prodaja obveznice (bond). Predstavite si, da je kaka korporacija za zgradbo tovarne potrebila ves denar, ki ga je dobila potom prodaje delnic, recimo $200.000, a potrebuje nadaljnih $50.000 za nakup strojev. Uprava noče prodati nadaljnih delnic, ker so morda okoliščine take, da se ji zdi, da bi to bilo nespametno. Kaj naj stori? Uprava si pomaga s tem, da proda obveznice (bonds) v znesku $50.000. Kaj je torej razlika med "bondi" in "šeri" na delniški glavnici (stock)? Pred vsem, lastnik obveznice (bondholder) ne postane delni lastnik korporacije, marveč le njen upnik. "Bond" je dolg, delnica pa delež na glavnici. Obveznica ali "bond" je obljuba s strani korporacije, da bo povrnila izposojeno glavnico v točno navedenem roku, recimo v roku 10 ali 20 let, in da bo med tem plačala točno označene obresti, recimo 6 odst., na glavnici.

Zato vsebuje "bond" jako bolj določeno obljubo za plačilo glavnice in obresti, kot delnica. Pogojeno je tudi, da ako korporacija bi zamudila plačevati obresti in povrniti glavnico, imejitelji obveznic imajo pravico polastiti se delne ali vse lastnine korporacije in jo prodati. Ob prodaji bondov družba namreč naznanja na podlagi pogodbe, sestavljene v predpisani legalni formi, s čim ona jamči za plačilo glavnice in obresti; to jamstvo imenuje se "mortgage". Ako glavnica in obresti niso plačane, smejo torej imejitelji bondov uveljaviti svojo zastavno pravico (forclosure on mortgage).

Iz tega se vidi, da je imejitelj obveznice dosti bolj siguren glede plačila kot delničar; njegova tirjatev nasproti dobičku korporacije ima prednost pred pravicami delničarja. Ta-le je solastnik, imejitelj bonda pa je upnik. Delničar dobiva dividende — male ali nič, če je malo ali nič dobička — visoke, ako je mnogo čistega dobička. Imejitelj bonda pa je vpravičen do vnaprej pogojenih obresti, naj je dobiček majhen ali velik. Radi tega prinaša bond manjši, ali bolj siguren dobiček kot delnica, in je raditega zlasti priljubljen pri ljudeh, ki imajo manj izkušnje v poslih in ki hočejo vložiti svoj denar v sigurne vrednostne papirje.

Volilni izgredi na Irskem.

Dublin, 14. avg. — Strankarska napetost v volilni kampanji na Irskem se je že prelevila v izgrede. V nedeljo so se spopadle ženske, pristašinje Svobodne države in republičanov, na shodu v Dublinu in si pulile lase kakor za stavo. Kandidatje Svobodne države, republičanske, delavske, kmetske in konservativne stranke tekmujejo v volilnem boju. Volitve se vrše 27. avgusta.

Pogreb.

Pogreb delavca je.

Petintrideset let je delal težko, trdo in večidel dolge ure in za nizko plačo.

Njegovo telo oslabljeno in upognjeno pod butaro mučnega dela se ni moglo več upreti kašlju in prehlajenju, in mož je premlnul v petdesetem letu — izrabljen starec.

Telo leži v navadni leseni krsti. Krsta leži v siromašni sobi revnega stanovanja; gole, umazane stene jo obdajajo.

Mož je delal petnajst let pri delodajalcu, ki je bil njegov zadnji delodajalec. Dal mu je vse: svoje najboljše moči in vso energijo, da je obogatil že itak bogatega delodajalca. Petnajst let je delal v njegovi tovarni kot njegov najzvestejši hlapec in ko je umrl, ni delodajalec dal svojim drugim delavcem praznika, da bi šli za pogrebom in izkazali zadnjo čast možu, ki je tolika leta delal zanj.

Mož je bil dober državljan. S svojim pridnim delom je prispeval k splošni blaginji države, ampak država ni dala vojakov, da bi delali mrliču častno stražo ob odru; občina ni dala policajev, da bi delali red na dan pogreba med množicami.

Njegova vdova ima pred seboj črne dni. Pokojnine ne bo in nikogar ne bo, ki bi skrbel zanjo. Mož ji je zapustil kopico otrok in kopico dolgov. Zapustiti bo morala slabo stanovanje in najeti še slabše; morala bo iti v tovarno in se težko mučiti, ako bo hotela živeti s otroci vred. Pogrebnikov račun more biti kmalu plačan.

Danes je pogreb.

Dva mrkla pogrebnikova uslužbenca prideta v sobo, primeta krsto in jo odneseta po oskih, zveriženih stopnicah doli na ulico. Tu čaka mrtvaški voz. Za istim stojita še dva vozova. Uslužbenca položita rakev v voz. Vdova z otroci in nekaj sorodnikov napolni druga dva vozova. Gruča otrok, ki so se igrali v bližini, radovedno opazuje prizor; pred durmi sosednjih hiš stoji nekaj ljudi. Brezbrižno gledajo za vozovi, ki izginejo za oglom.

Godbe ni, da bi igrala slovesno mrtvaško koračnico; črnega platna ni nikjer, da bi vihralo raz strah in na pročeljih palač; bogatih vencev ni, ki bi odevali krsto; silnih ljudskih množic ni; dolgih vrst avtomobilov ni in ni fotografov, ki bi na vsakem ogiu jemali slike, katere se bi potem kazale v kinogledališčih. Nič ni . . Samo trije vozovi so — in tupatam kdo pogleda za veteranom industrij, ki je na poti v reven grob.

Časopisje? — Niti ene črkice! Najmanjše vesti, da je umrl star delavec! Nihče ni notiral smrti — razen knjigovodje v delodajalčevi pisarni, ki je naredil kratko opombo "mrtev". In statistični uradnik zdravstvene komisije je dodal novo številko. To je vse.

Petintrideset let dela — in mož gre s sveta, kakor če bi kanil v morje in se strne voda nad njegovo glavo . . .

Književne vesti.

Yugoslav Proverbs. Pod tem naslovom je izšla v obliki žepne brošurice majhna zbirka jugoslovanskih narodnih pregovorov v angleškem prevodu. Izdal jo je Julius Haldeman, znani založnik in knjigotržec v Girardu, Kans., ki je kupil in prekrstil bivši socialistični tednik "Appeal to Reason". Ime prevajalca ni navedeno. Prevod je dober. Ker je v zbirki največ srbskih rečenic, je soditi, da pregovore zbral in prestavil Srb. Knjižica stane pet centov.

Sinclairjeva socialna avtologija "**The Cry of Justice**" je učna knjiga v Mehiki. Mehiški tajnik za javno vzgojo je sporočil Sinclarju, da se njegova knjiga rabi v vseh ljudskih in srednjih šolah Mehike kot šolska knjiga.

Pred tremi meseci je izšla Sinclairjeva drama v svobodnem verzu "**Hell**" (Pekel), zdaj pa je pisatelj informiran, da je drama že izšla v ruskem prevodu v Moskvi, v nemškem prevodu v Berlinu, kjer jo nameravajo tudi vprizoriti, v danskem prevodu in pripravlja se tudi španski prevod. Bertrand Russell poroča, da je priporočil neodvisne Delavski stranki Anglije, naj igro vprizori v Londonu. Poštna cenzura v Kanadi je to dramo prepovedala razpošiljati po pošti.

Meteoriti.

Kaj bodo rekli o naši civilizaciji naši veliki in plemeniti zanamci?

Kako bodo sodili o nas, ko bodo čitali, da največjo slavo v našem času, uživa oni, ki uspešno pokolje največ ljudi — da največjo čast in nagrado dobi tisti, ki izpreša največ srčne krvi iz slabejših ljudi? Kaj si bodo mislili o naših mesnicah in kavnicah, templih zlata, blaznih pompih in divjih tekmah za premoč, našem malikovalstvu živim in mrtvim?

Ai nam odpuste? Da! Saj tudi mi odpuščamo prednameem. Tutankamena, ki se je da pokopati z balzamiranimi mačkami in lesenimi maliki vred, ne obsojamo in ne priklinjamo. Krapinskim ljudožrcem, ki so razbili svojemu bližnjemu lobanjo in izsrebali iz nje še gorke možgane, smo tudi odpustili. Divjaki in barbari so pač taki!

Če torej odpuščamo divjemu Krapincu, ki je treščil otroka ob skalo in ga požrl, upamo, da bodo zanamci odpustili današnjemu divjemu civiliziranecu, ki počasi izpije zadnjo kapljo krvi otroku, katerega priklene na mezdno delo, mesto da bi mu dal šolo in zeleno trato za nedolžne igre! — Divjaki in barbari ne morejo biti drugačni!

• • •

Poincare je francoski Bismarck. Zdi se, da ima vsak narod ob svojem času svojega Bismarcka. Vsak narod pa tudi ima čase, ko preklinja svoje Bismarcke. Ta čas pride tudi za Francijo. Bismarcki navadno poskrbe, da se ta čas ne zavleče predolgo. Priča: Nemčija.

• • •

Novemu predsedniku so natančno izmerili lobanjo, premerili obraz in pretipali jetra in obisti ter naznanili, da ima mož rdečkaste lase in da je bil rojen na 4. julija. Na temelju teh "kvalifikacij" bo Coolidge 'dober' predsednik.

Nepotrebne banalnosti! Novi predsednik bo na vsak način dober vladajočemu razredu kakor je bil prejšnji. Če bo dober za ljudstvo, se ne vpraša. Ljudstvo naj plača in molči!

• • •

Ko je ruski rubelj padel v brezdno, so bili krivi boljševiki. Ko je marka telebnila za rubljem, je kriva francoska vlada, ki ni boljševiška. Ko se podajo za rubljem in marko še frank, sterlingski funt in dolar, bo pa kriv Bog, ki tudi ni še boljševik — izvzemši na Ruskem.

• • •

Naglejte se, predragi, dobrega katoliškega občinstva na Španskem, v klasični deželi svete vere!

Bikoborci v Madridu niso mogli ubiti nobenega bika v areni. Občinstvo, hrepeneče po krvi, je bilo tako razkačeno, da je napadlo bikoborce, ki so se mogli zateči v varstvo policije. Da zadosti krviželjnosti, je občinstvo samo planilo v areno in pobilo ranjenega bika s koli in kamenjem.

Španija ni le v srednjem veku, temveč nekje doli prav blizu svojih kanibalskih prednikov.

• • •

Ljubljana je dobila Marksov trg. Torej so molitve za zmago klerikalcev le nekaj pomagale!

• • •

Župnik katoliške fare sv. Neže v Blackwoodu, N. J., je stoprocentno amerikaniziran in praktičen župnik. Njegova cerkev je obenem plesišče in rokobornica. Kadar je maša končana, pade zagrinjalo pred oltarjem in začne se ples v cerkvi; ko je ples končan, postavijo oder sredi cerkve in na njem nastopita rokoborca, ki se obdelavata s pestmi, da jima kri brizga iz nosa in ust, dobri verniki pa tulijo veselja. 'Jaz ljubim sport', je dejal župnik O'-Brien. Še nekaj manjka, da bo business popolen. Saj lahko uganete, kaj.

• • •

V Texasu imajo episkopalskega škofa po imenu George S. Kinsolving, ki je dejal — kakor poročajo listi — da ima soprog pravico ubiti ljubimca svoje žene.

"Pri nas v Texasu pošten mož obračuna s svincem in kryjo, kadar zaloti tatu svoje žene ali hčere in Bog je na njegovi strani", je rekel ta škof.

Kaj pa, če je škof tak tat?!

• • •

Harding je zapustil $750.000 premoženja. Zavarovan je bil za $52.100. Upajmo, da vdova junaško prenese še to težko breme . . .

K. T. B.

TIGLJELNA NAZNANILA S. N. P. J.

URADA PREDSEDNIKA GL. POROTNEGA ODBORA.

vni porotni odbor je prejel liko pritožb v zadevi društva . 29, Thomas, W. Va., in sicer tega, ker so bili nekateri člani sprejeti nazaj v društvo in jednoto, proti odloku glavnega porotnega odbora. Zadeva bila preiskana, ter se je pro, da so bili pri dr. štev. 29 odloku glavnega porotnega ra sprejeti nazaj sledeči člani: Ivan Lahajner, Matt Poženel, Kovač, Frank Kotnik, Jó Batista in Anton Perše. Gonjeni ostanejo kot črtani iz va in jednote in asesment zanje na gl. urad, naj se vrne.

John Underwood.

zprava o zavetišču in tiskarni.

lberry, Kans. — Bilo je že j razpravljanja in pisanja o rni in zavetišču, a dozdaj po m mnenju še nihče ni razvil ve ideje v prid zavetišču in rni, da bi se človek mogel lnoma strinjati z ustanovljaistih. Popolnoma bi se strinil z dopisnikom iz neke naselbin, ki priporoča, naj bi stvar še ili za nekaj časa na strani, a nisem nasproten, če jednozavetišče ustanovi in ga izroči remu vodstvu, da se potem ne godila krivica članstvu in jedi. Ne strinjam se z dopisnikom Chicaga v št. 161, ker piše, če radimo zavetišče, da bodo po odstranjene vse moreče misli beraštvu. To bo nekaka velika naka banka na kooperativni dlagi. Mislim, da se dopisnik v malo motil, ko natolcuje, da ncha prosjačenje. Prenehalo samo za tiste, ki bodo v zaveu, nikakor pa ne za tiste, ki o ostali pri družinah in prija. Isti dopisnik priporoča avilne kraje, kjer bi zgradili vetišče, in sicer Illinois, Indiaali Iowo. Slednjo državo Iowo e sem nekoliko ogledal in bi bil zanjo, ker mislim, da je di najbolj v sredini Unije. Dosnik pravi, naj bi bilo vsaj 160 rov zemlje. Vsaj po mojem nenju bi bilo to premalo in jaz priporočal 1000 akrov še rajše več. To priporočam, ker sem el že nekoliko skušenj, bil m namreč nekoč zaposlen pri kem zavetišču. Imeli so 800 gov.

Nekateri priporočajo oboje: otišnico in zavetišče. To sta e različni reči in po mojem bi li v zavetišču vsakovrstni bolki, tudi umobolni, kateri pa bi li kajpada oddeljeni; v sirotišnico pa bi šli oni, ki nimajo staev, svojcev in prijateljev.

Dopisnik priporoča, da bi dali di dela prednost stavkajočim anom S. N. P. J., ki bi bili na rni zavetišča, ravnotako gom, ki bi hoteli delati. Seveda bilo že omenjeno, da bi jih ne eli k delu siliti. Zato naj bi jim di nekaj plačali. S tem se jaz rinjam.

Resnica je, če imamo dobro mljo, da ima ta vedno svojo vesno in tudi stavba, ako je na obrem prostoru in na dobri zemlji, svojo vrednost. Ne strinjam se pa z dopisnikom iz Akrona, O., ki priporoča, naj bi denar eli iz posmrtninskega sklada, ven pa še pripisali en dolar k sesmentu. Po mojem bi to nikaer ne bilo praktično. Naj se daes ali jutri pripeti v kakem kra velika nesreča, da nam pobere r na ducate članov, kje bomo em vzeli in jim plačali posmrtno, če zdaj fond izčrpamo za radbo zavetišča. Pač se strinjam razpis enega dolarja prispever na leto, česar naj bi ne pripili k asesmentu temveč naj bi o za sebe. Od 30.000 članov bi nabrala že precejšna vsota na način, ki se zdi bolj praktičen. leg naj bi po mojem mnenju še jali prostovoljne prispevke.

Na društva bi v takem slučaju peliral, da zavrnejo prošnje od kih, ki se po lastni krivdi nahajo v ječi, iste darove pa naj rajprispevajo zavetišču. Prepričan sem, da bodo s tem storili več ristnega.

S Frank Zajčevim nasvetom se rinjam, toda ne v vsem, kar naja v št. 167. Dobra ideja je res, bi se prvo obrnili k društvom priglasitev takih bolnikov, ki voljni v zavetišče. On dvomi, bi bilo 200 članov, jaz pa dvomim, da bi jih bilo več kakor 500. Naša organizacija šteje 30,000 članov, torej mora biti tudi precejšnje število takih, ki bi bili voljni v zavetišče. Lahko računamo, da jih bo 500, ki bi šli v zavetišče radi. Kot dopisnik priporoča zgradbo zavetišča za tri sto oseb, bi bilo po mojem mnenju premalo. Bil sem v Minnesoti in si šel ogledat St. Mary bolnišnico, ki ni posebno velika, a postrežnica je zatrdila, da imajo 600 bolnikov. Mislim, da pri naši jednoti potrebujemo za zavetišče večje stavbišče.

Rezolucija je določila posojilo iz posmrtninskega sklada za $200.000, a to bi se moralo obrestovati. Članstvo bo moralo plačevati obresti od posojene vsote v posmrtninski sklad. Zdaj pa pomislite bratje in sestre, če je to res praktično, da boste ali bomo še plačevali obresti od svojega lastnega denarja, katerega plačujemo vsaki mesec v posmrtninski sklad. Mi seveda v tem oziru ne moremo nič več skleniti, ker je bila rezolucija tako sprejeta. Praktično se mi pa le ne vidi, da bi morali še od svojega plačevati obresti in se s tem nikakor ne strinjam. Posmrtninski sklad naj bo na mestu in naj služi, za kar je določen. Za zavetišče ali sirotišnico pa naj bi razpisali, kot sem že omenil, na članstvo po $1 ali $2 na vsakega letno. To bi zneslo že precejšnjo vsoto. S tem bi bil lahko kupljen svet in pričeli bi z gradnjo. Nekaj pa mislim da bi prišlo notri tudi prostovoljnih prispevkov, če bo glavni urad apeliral na članstvo. Vsak član bo rad še posebej prispeval za zavetišče še po 25 ali 50 centov ali znabiti še dolar. Rajše za zavetišče ali sirotišnico kot pa meni v podporo kvoder.

Prav ima dopisnik, ki pravi, če že zgradimo, zgradimo dosti veliko stavbo, da ne bo potem treba če dodajati in dograjevati in bi bilo tako vse skvarjeno. Ako bi se kdaj primerilo, da jo damo naprodaj, bi bila več vredna, ako bi bilo vse samo eno poslopje kot več malih. Če bi se le primerilo, da ne dobimo zadostnega števila gostov, ki bi hoteli iti v zavetišče, pa je res, da bi ga ne zgradili. Še vedno sem bil namreč mnenja, da bi bil to za našo organizacijo predrag eksperiment. Ako bi bilo v zavetišču premalo stanovnikov, bi bili namreč preveliki vzdrževalni stroški in bi prišli na posameznike tolike večji. V tem slučaju bi bilo boljše, da podpiramo onemogle člane s finančnimi sredstvi in jih pustimo živeti tam, kjer se zdi vsakemu posamezniku najprikladnejše.

Veliko je bilo pisanega, kaj vse bi bilo potrebno, kar sem že enkrat omenil, ponavljam: Delal sem že v takem zavetišču, kjer je bilo 800 bolnikov, seveda ne zmerom. Imeli so enega zdravnika, devet usmiljenih sester, dve strežnici, dva strežaja in mene. Bilo je devet deklet za delo, kuharica, trije moški za vrtna dela, eden pri kravah. To bi bilo tudi nas potrebno, da bi imeli svoje krave, mleko in maslo za bolnike doma ter bi poleg tega lahko še prodajali. Kar je bilo dela od znotraj, kot snaženje, so ga gostje sami opravljali brezplačno. Tako dvomim, da bi bilo pri nas, če bi ne imeli pravega nadzornika čez bolnike in pravega gospodarja, ne pa koga, ki bi ga bolniki ne marali. Potem bi mu seveda nihče ne hotel delati.

Nek dopisnik priporoča, naj bi glavni urad šel takoj na delo zemljo v bližini Chicaga za tisti denar, kar ga je preostalo od republikanskega združenja. No, Chicago se meni ne zdi kraj s preveč zdravim podnebjem in pa tudi je tam vsaka stvar dražja kot kje drugje. Mi potrebujemo lep svet po nizki ceni in z zdravim podnebjem. V tem oziru se popolnoma strinjam z bratom Tancharjem. Ako že nekaj kupimo, je prvi pogoj, da gledamo na lepo priliko, ki se ponudi in bo prostor ugajal vsakemu članu.

Dopisnik iz Racina, Wis., pravi, da je potoval po več različnih krajih in našel neko podjetje blizu Racina, katero bi bilo primerno za S. N. P. J. Pravi, da se je tudi že potrudil in vprašal za ceno ter že vse sporočal na glavni urad prej kot v javnosti. Dopisnik je lahko videl zapisnik od zadnje konvencije, da glavni urad nima v tem oziru polne moči, kar sem pravi, da ni vedel.

Če je že vsak mlinar, ki napelje vodo na svoj mlin, storim tudi jaz tako. Če že kupimo, kupimo v Iowi. Drugače pa se strinjam z istim dopisnikom, ki svetuje, naj bi stvar takoj rešili. A ravnotako se strinjam z dopisnikom iz Auburna, ki želi, naj bi počakali s stvarjo za par let. Res je večina naših rojakov zaposlena po premogovnikih in ravno zdaj ti slabo obratujejo. Vsaj v Kansasu je tako, za drugo leto se pa še stavka obeta, kar bi bil zopet udarec za S. N. P. J.

Nikakor nisem istega mnenja z dopisnikom iz Grossa, Kans., ko piše, da bi moral bili vsak bolnik ali pohabljenec biti prisiljen v zavetišče, če ima svojce ali ne, češ, saj tudi če mu zdravnik svetuje spremembo podnebja, to stori. Dopisnik morda ne pomisli, kako bi bilo, če bi bil on prvi, ki bi moral opustiti družino ter iti v zavetišče. Nimam družine, ker sem samec, pa če bi jo imel, bi me ne prisilili od nje. Prisilnost nikjer ne rodi nič dobrega.

Ker nimam nič več posebnega glede zavetišča, še nekaj radi tiskarne. Ta se mi res zdi bolj potrebna za S. N. P. J. kakor pa zavetišče. Tiskarna bi se sama izplačevala in čez čas še nosila dobiček. Strinjam se z dopisnikom iz St. Louisa, Mo., ki svetuje, kje naj bi dobili sredstva. Moj nasvet bi bil isti, namreč apelirati na članstvo za prispevanje po 50c ali $1 in imeli bi za prvi početek vsoto $15.000 ali $30.000.

Mislim, da ga ni med nami člana, ki bi se protivil plačati 50c in mogoče še dolar v to svrho.

Nekateri dopisniki svetujejo tiskarno prvo in potem šele zavetišče, drugi zopet zavetišče prvo, tretji sirotišnico in nekateri oboje. Čudno se mi zdi, kako da nekateri člani priporočajo absolutizem za zavetišče. Saj itak še nimamo drugega kot pogovarjanje in prepisavanje z enega papirja na drugega. Še nikakega načrta nimamo pred seboj. Kadar bomo imeli načrt, tedaj se bom pa tudi jaz oglasil s jasnejšimi priporočili.

Sem za to, da zgradimo tiskarno prvo in sicer, kakorhitro je mogoče, da spet ne bomo na potrebe pozabili, kot se je že zgodilo. Pri tem pa naj bi ne jemali denarja iz upravnega sklada, kot priporoča dopisnik iz Akrona, ker ta ima itak dovolj drugih potreb. Kot sem rekel, najboljše je apelirati na članstvo za prispevanje po 50c ali $1 in gotovo smo, da zgradimo tiskarno, ki bo odgovarjala S. N. P. J. ter članstvu.

Pozdravljam članstvo, agitatorjem pa želim srečo, da bi čimprej dobil pa 200 novih naročnikov ali članov in tako prišel do avtomobila. — **Joe Perhne.**

Witt, Ill. — Društvo "Bratje, edinost", št. 151 S. N. P. J., v Wittu, Ill., je na svoji redni seji vzelo v pretres rezolucijo, ki se tiče zavetišča. Društvo apelira na glavni izvrševalni odbor S. N. P. J., naj bi on podal svoj načrt, potem bi članstvo lažje o tem razpravljalo.

Naše društvo je mnenja, naj bi zadevo glede zavetišča zaenkrat popolnoma opustili, ker vidimo, da ni velikih koristi za naš narod. Reči moremo, da bi nam bilo potrebno, toda kako bomo zavetišče vzdrževali? Vsak član naj si vzame k srcu dopis, ki ga je pisal br. Zajec v Prosveti in tudi dobro pojasnil o celi zadevi. Naše društvo se popolnoma strinja z njim.

Glede tiskarne pa je naše drpštvo zato, da bi se zanjo zavzeli, ker nam je bolj potrebna kakor pa zavetišče. Ako pogledamo šestmesečne račune, vidimo, koliko plačamo drugim tiskarnam za tiskanje lista in sprevideli bomo, da nam je v korist, ako sami lastujemo tiskarno.

Naše društvo bi rado vedelo, kakega mnenja so drugi člani in kako stališče zavzema članstvo glede zavetišča in glede tiskarne.

Z bratskim pozdravom! — **Jos. Hauptman, tajnik.**

Collinwood, Ohio. — Naša slovenska naselbina šteje gotovo 1000 članov Slovenske narodne jednote, a ne vidim odtod dopisa v Prosveti. Zakaj? Ravno sedaj leži pred nami dobra razprava o lastni tiskarni in zavetišču.

Dobro bi bilo vse, ako bi imeli. Tu pa nastane veliko vprašanje ki je največ radi tega, da se naši rojaki ne zavedajo. Ne vem, ali res ne čitajo drugega kakor "Enakopravnost" in "Ameriško domovino". Eden piše, da so Italijani okupirali kos Collinwooda, drugi ima v mislih špiritizem, delavska vprašanja pa ostanejo nedotaknjena, za svoja lastna vprašanja delavstvo spi.

Pojdimo na delo, pustimo Italijane z njih okupiranjem ter špiritizem in vzemimo potrebni čas za pomenkovanje o naših potrebah. Lepo bi bilo, da bi S. N. P. J. imela svojo lastno tiskarno. Kakor se trudi delavec da ima svojo hišo in mu ni treba plačevati najemnine s tem, da plačuje nekaj časa več in je potem gospodar čez svojo hišo, tako bi se morala S. N. P. J. prizadevati za dosego svoje lastne tiskarne. Priporočal bi, da delujemo na to, da bi se tiskarna S. N. P. J. enkrat uresničila. Za tiskarno naj bi delali v prvi vrsti.

Dobro bi bilo, da bi imeli zavetišče, a morale bi se prej združiti vse jednote in zveze. Dokler ne bo združitve med Slovenci vsepovsod, ne moremo misliti na zavetišče. S. N. P. J. nima posebnega fonda in taka bo gotovo tudi ostala. Ne naslanjati prevelike teže na njena ramena.

Za zavetišče moramo apelirati na državo; kadar bomo močni v združenju, takrat nas bodo upoštevali in dali nam bodo, kar zahtevamo.

Dolžnost države je, da skrbi za stare in onemogle delavce, ki so producirali vse bogatstvo države. Dolžnost delavca pa je, da stopi v vrsto razredno zavednega delavstva in se tako bori proti kapitalizmu.

Collinwoodčani, vstanite torej in zdramite se, da ne bo potem sile, ko bo treba plačati zopet več na mesec, oziroma naklade. Ako bo prišlo zavetišče na plan, ne bo dohodkov, a stroškov veliko. Apeliral bi na članstvo, da se še kdo oglasi iz naše naselbine. — **D. Plumel.**

JAVNA GOVORNICA.

Glasovi članov S. N. P. J. in čitateljev Prosvete.

Barrackville, W. Va. — Niže potpisani apeliram na sve članove S. N. P. J., da kada ide iz neke kolonije, u kojoj postoji odsjek S. N. P. J. gdje su bili članovi dotičnega odsjeka, pak dodju v koloniju, gdje ne postoji odsjek S. N. P. J., da ne gube časa, nego da odmah osnuju odsjek S. N. P. J. u dotičnoj koloniji. To jest, ako u dotičnoj koloniji živi bar 20 Slavena.

Braćo ja sam tvrdog uvjerenja, da ništa nije lakše nego osnovati odsjek S. N. P. J., a pogotovo, kada se braći radnicima rastumači, kakove sve pogodnosti pruža S. N. P. J. svojima članovima u vrijeme štrajka in u vrijeme bezposlice; pak još kada im se rastumači, na koliko veliku bolesničku potporu i osmrtinu mogu se osigurati kod S. N. P. J. in mnoge druge ugodnosti, koje pruža S. N. P. J. svojim članovima.

Što me jest, braćo, ponukalo, da ovo pišem, je to: Jedan naš član jest odišao od ovdje u Toledo, O., pak nam šalje ovamo raspored, pošto tamo ne postoji odsjek S. N. P. J. Kada bi dotični član bio i malo aktivan, on bi bez velike muke mogao osnovati odsjek S. N. P. J. u tako velikoj koloniji. Pak bi i za njega samoga u slučaju bolesti bilo mnogo ugodnije. Ja sam više nego siguran, da ja slučajno odem u takovu veliku koloniju kao što je Toledo, O., da bi za vrlo kratko vrijeme postojao tamo odsjek S. N. P. J. bez razlike, koji slavenski narod tamo živio.

Po mom tvrdom uvjerenju mogu reći, da razlog, što se S. N. P. J. nije već u svima slavenskim kolonijama ugnijezdila, jest to: Tri petine Slavena ne poznadu te organizacije i njezinih pravila, kao što je ni ja sam nisam poznavao do predzadnje tri godine.

Sa bratskim i drugarskim pozdravom ostajam vaš — **Vladimir Šumonja**, predsjednik odsjeka 431.

Irwin, Pa. — Danes nič posebnega iz tukajšnje okolice, a vendar hočem dati v javnost in premislek vsem čitateljem "Prosvete" ter članom S. N. P. J. Ali je že kdo premišljeval o položaju v kakoršnem bi se nahajal, ako bi bil živ zakopan? Ali bi se tak človek ne skušal na vsak način rešiti iz groznega položaja, v katerem bi se nahajal ter ne videl nikake pomoči od nikoder? Od vseh strani bi pretilo samo sovraštvo, poloteval bi se človeka strah, ker ne videl bi rešitve drugod kot v tem, da nastopi smrt. Umreti pa bi ne mogel, zato pa skuša narediti smrt, ker se zaveda, v kakem položaju se nahaja. Vedno bolj se ga prijemlje srd in strast, da bi umrl čimprej, strast za smrtjo, da se reši.

V takem položaju se nahaja naš rojak Joseph Gantar, kateri je že 29 mesecev v državni okrajni umobolnici, akoravno izgleda povsem normalen in človek to lahko trdi, ko z njim govori. Čuditi se je, da v tolikem času res ni izgubil svoje zavesti. Vsakdo naj si predoči njegovo življenje med norci, pri katerih je vedno vpitje, jok, škripanje z zobmi ter pretep. To pomeni, da je živ pokopan in je pravi pekel. Drugič kaj več o tem. Nesrečnež je član S. N. P. J. društva št. 41. — **Jernej Kokelj.**

SLIKE IZ NASELBIN.

Kolcombe, Wis. — Ker nimam dosti časa in tudi prsti so trdi ter roke žuljave, naj bo moj dopis kratek.

Delovne razmere po farmah so zelo dobre, krize ne poznamo razun tiste po šepih, pa naj bo poleti ali pozimi. Letina kaže zelo dobro, posebno koruza, kljub temu, da nimamo veliko dežja.

Tukajšnji farmarski klub bo priredil dne 6. septembra domačo poljedelsko razstavo ali "community fair". Program mi še ni znan, a mislim, da bo nekaj, kar si bo vredno ogledati. Semenj se bo menda pričel s parado, v kateri bo dosti zanimivosti in smeha. V paradi bo tudi živina.

Vabim rojake iz bližnjih naselbin, kot Sheldon, Jump River, da nas posetijo in si ogledajo našo razstavo omenjenega dne, za kar jim gotovo ne bo žal. Vstopnine ne bo nikake, torej zastonj, dočim je povsod drugje treba plačati vstopnino. — **Mrs. F. J. Stark.**

S pota. — V zadnjih par dopisih iz Minnesote, kjer je baš letos ljudstva od blizu in od daleč, sem omenil, da je vse zasedeno krog prijaznih jezer po letoviščih. Studenčno jezero Burnside, dasi je več milj obsežno je kristalno čisto, da se vidi dno skozi čisto prozorno vodo. Od jezeru živi še nekaj pravih domačih Indijancev in par indijanskih domačih družin je še v bližini Elyja. Drugi so se razšli ali pa se pomešali med belokožci. Umaknili so se in preminuli, kot vse premine na tem okroglem svetu. Staro umrje, da naredi prostor novemu; rod izmrje, da pride za njim drugi. Četudi je staro dobro, se mora umakniti ker je staro, da pride za njem novo. To naprimer vidimo iz egiptovskih ali drugih več tisoč let starih izkopin. Imeli so precej dovršeno kulturo, pa propali so, da so naredili prostor novemu, četudi morda slabejšemu življu.

Letovišča pri Belem jezeru, katerega povečini lastujejo Slovenci, so tudi napolnjena z letoviščarji. Ljudstvo se hladi v prijaznosti sene ter ribari po jezerih.

Kot vidim, je v "Prosveti" rojak Zakrajšek kaj lepo opisal 25 letnico J. S. K. J. Tudi jaz sem opazoval one strani, navdušene stare in nove odbornike in rojake bodisi pri banketu ali drugod. Zadnje čase opazujem tudi med elyjskimi rojaki razna predrugačenja in očitke.

Tam sem srečal elyjskega veljaka, ki ima veliko trgovino ter skuša biti prvak, povsod prvi. Zakaj sta med nami dve stranki, mi je rekel, a odgovoril sem mu: Počemu pa ste jih naredili. A s tem je bilo že preveč povedano, da je zatrdil pred menoj, če bo kdo kaj v 'cajtenge' pisal, da bo že on odgovarjal. Potolažil sem ga, rekoč: Veljak in poštenjak kot praviš da si, bi se ne smel bati, ako ti kdo reče kaj v obraz, ali pa piše. Čemu bi se tedaj bal.

Ko je nekaj rudarjev imelo zabavo v senci košatih dreves, pri kateri družbi sem bil tudi sam navzoč, je bilo čuti glas o nas, češ, kaj bodo oni rdečkarji! Res, kdor dela v železnih rudnikih je rdeč, dokler se ne umije, sem rekel, elyjskemu rojaku pa: Če boste tako nazivali delavce, ki vas podpirajo kot so vas podprli in njih zasmehljivo imenovali rdečkarje, bodo pregovor, ki pravi svoji k svojim, obrnili tako, da bodo šli k onemu kupovati, ki jih vsaj javno ne zaničuje. Nekateri veljaki jim prodajate pohištvo, jestvine, premog in drugo, pa jih še sramotite z "rdečkarji". Bodite potolaženi, da vam ni treba več umivati rdeče rudaste barve. Ako boste vi z njimi, bodo oni z vami, pa ne bo slišati opazk v delavskih vrstah, češ, lahko se norčujejo oni z nami, ki so obogateli, ko so jim drugi pomijali gostilniške pljuvalnike ali pa prešanjem kosti, ne pa z delom v rudnikih.

Svoje k svojim bi veljaki radi, a pri tem pa dajate take opazke: Ako nočete kakor jaz hočem, vam vse razderem ali celo ustanovim novo jednoto, kot je javno nekdo trdil. Veljaki, ne šalite se s takim izražanjem. Časi so drugačni in vaše basovanje je dance v stari šari. Lahko je bilo prešati denar ob raznih prilikah in nezgodah od takozvanih rdečkarjev, katere je ubilo ali pobilo v rudnikih. Danes je pa vse drugače. Vi ste bogati veljaki, po vas nazivani 'boljševiki' in 'rdečkarji' pa nič drugega kot pošteno delavstvo.

To nerad opisujem, a obljubil sem nekemu veljaku, ker zadnje čase pravi pri vsaki priliki: Le pišite v 'cajtenge', jaz bom pa odgovarjal. Naj mu ali jim bo povedano, če ne bodo spoštovali delavcev, jim slednji lahko obrnejo hrbet, kako si naj sami mislijo.

Reka "Svoji k svojim" se držite vi in ga spoštujte pri onih, ki vas in so vas podpirali. — **Matija Pogorelc.**

Sheboygan, Wis. — Tu sta se naveličala samskega življenja sodrug Leo Milostnik in gdč. Frances Kovačič ter si prisegla večno zvestobo civilnim potom dne 3. avgusta v Springfieldu, Ill. Vzrok da sta odpotovala v omenjeno mesto k poroki, je, kot je bil njun prvotni namen, da tam ostaneta stalno. Ker pa jima tam menda ni preveč ugajalo, sta se zopet povrnila v krog njunih prijateljev in znancev, kar nam je v velo veselje. Obadva rojaka sta pravi tip kranjskih korenin. On je doma iz Illirske Bistrice in ona iz Grosupljega ter še po vojni došla iz stare domovine. — Sodrug Milostnik je tudi ognjevit pristaš in zagovornik socialističnih idej. In tako je pričakovati, da ga tudi sedaj ne bo ničesar oviral, da bo ostal istega prepričanja in z enako energijo deloval v vrstah graditeljev nove in prave človeške družbe.

Novoporočencema naše iskrene čestitke. — **A. Zagar.**

Star City, W. Va. — Dne osmega avgusta se je pripetila na Mensvillu železniška nesreča. — Vlak, ki dovaža železniške vozove za Pursglove, je peljal vozove na Pursglove. Po istem tiru je privozil vlak iz Fairmonta, na katerem so bili delavci, ki popravljajo progo. Vlaka sta trčila in posledica je bila, da je bilo 24 težko ranjenih. Pač sločinska brezbrižnost. Ranjeni so sami Hrvatje. Na 10. avgusta smo praznovali Hardingov pogreb. Vsem je dobro znano iz zadnje stavke, kako je bil izdan od vlade ukaz, da rovi morajo obratovati in moramo kopati premog pod zastavo. In na tipeljih so visele razobešene zastave. Obrat je bil pod bajonetom in zastavo. Dne 10. avgusta pa smo praznovali pogreb predsednika Hardinga in rovi so počivali. A ne vsi. — Tisti, ki se niso z njim strinjali, so vseeno pustili obratovati na dan Hardingovega pogreba. V tem si vsakdo lahko misli, da si tudi kapitalisti nemalo nasprotujejo med seboj.

Vabljena so vsa tri društva na skupno sejo dne 26. avgusta, ki jo bomo imeli v Pursgleve dvorani ob dveh popoldne. To je izredno važna seja J. O. S. S. Udeležite se polnoštevilno in pridružite se z delovanjem za našo koristno stvar v prid slovenski naselbini ki bi jo morali začeti že pred par leti v tako veliki naselbini kot je naša v tej okolici. — **Joseph Železnik.**

OBVARUJTE SE PRED POLETNIMI NEREDI.

Naše telo je kakor kurilen sistem. Sedaj ko so dnevi vroči, nehajte metati v telo kurivo in izčistite ga do dobra. Jedli smo preveč mesa in prikuh, pajev in raznega druzega peciva, ves naš sistem je zaprt in natlačen z nerabno tvarino, kar je ravno toliko kot če je peč prenapolnjena s pepelom, zato moramo izčistiti telo te tvarine, če se hočemo počutiti udobne in živahne. Izčistite vaša odvajalna črева s Trinerjevim zdravilno grenkim vinom, ki je najboljša poletna tonika, ki je sestavljena iz ljubja cascara sagrada, sladkih koreninic, regrada, itd. in ki so najboljši želodčni in kri čistilci. Če vživate Trinerjevo zdravilno grenko vino neboste trpeli na zaprtju, slabem teku, glavobolih in splošni utrujenosti. Celo ob vročih poletnih dnevih se boste dobro počutili. Kupite ga takoj pri vašem lekarnarju ali trgovcu z zdravili in pomnite, da je Trinerjev Liniment zanesljivo zdravilo za utrujene noge, zvinjenja in otekline in da so Trinerjeva Toothache Drops zelo priporočljive za zobobol in nevralgijo!

(Advertisement.)

Janko Kerunik:

Razstreseni listi.

III.

Za pečjo je prevrnila mačka skledo kislega mleka.

Hrum in ropot po hiši, in eno uro star dečko v zibeli je zagnal glasen jok.

"Kaj pa je?" prisopiha oče v hram in mlada mati v postelji zastoče.

Dobro znamenje prorokuje stara babica tešeč mladega kričača v zibeli; "le mirni hodite, to je dobro znamenje. Ta fant, pri čigar rojstvu se take reči gode, ta fant bo še imeniten gospod."

Oče posluša strmeč te prorokе besede in ko pobira izza peči mlečnate črepinje, se vtrdi v njem misel, da bo fant moral študirati.

In tako je tudi bilo.

Par let se je plazil po trebuhu pred hišo in po hiši, par let je tekal kot samosrajčnik okolo, par let je "prodajal platno", — kakor pravijo — par poznejših let se je vklanjal šibi vaškega šolmoštra, in ko je prišel zopet sveti Mihel, je peljal oče našega junaka spominjaje se besedi stare babice v glavno mesto — študirat.

In tu je bil mnogo let; študiral je, v prostih urah pa se je vznemirjal in poganjal za "narod"— bil je vnet rodoljub.

Nosil je tedaj še okorne črevlje, prekratke hlačice iz domačega sukna in dolge črne škrice.

Pa "svet vrti se neprestano", in naturna postava, o kateri pravi Kant, da je "die Beziehung der Idee auf die Form der Erscheinung", vlada svet.

Črevlji na "kveder" so se izpremenili v elegantne "štiflete".

In od nog navzgor je jela napredujoča kultura lizati in prekrucovati ter je lizala in prokrucovala tak dolgo, da je vendar naposled dospela do vrhunca, do glave. Kaj moremo mi za to, da je šelo nazadnje prišla tja gor?

V tistem času, ko se je končno vršila ona izprememba, je premetaval naš junak že pandekte in kanoniste na dunajskem vseučilišču.

Z lepo palico v rokah, o kateri je pripovedoval, da jo je nekoč minister vnanjih zadev z desnim očesom postrani pogledal, je ponosno korakal mimo svojih nekdanjih kolegov in rojakov. Kaj bi ne, prihodnji "hofrath" je tičal v njem.

Stara babica in mačka za pečjo sta vedeli dobro, kaj pomeni kislo mleko.

In tudi naš dvorni svetovavec je vedel, da "človek toliko velja kar plača," pa to ni "sreu ran vsekalo krvavih," in tudi "vera v sebe mu ni bila vzeta," nego mislil si je z Goethejem: "O Weisheit, du red'st wie eine Taube", in ko se je nekega dne predstavljal v fraku različnim "hofrathom" in "sekcionšefom", se ni več spominjal, da je nosil nekdaj črevlje na kveder, prekratke hlače in dolgo suknjo, narejeno pri kmetskem krojaču.

Mnogo zelenih pomladi je minulo, in tudi pri nas doma na Slovenskem, kjer — kakor pravijo nekateri — vedno vse pri starem ostaja, se je vendar mnogo predrugačilo.

In našega junaka najdemo zopet v domovini. S svojim praktičnim realizmom si je pomagal kvišku, in sedaj je bil samostojen "paša" v lepem kraju lepe naše domovine.

Oženil se je bil. Pravijo sicer, da so ženitve v nekih uradniških krogih to, kar je dobra gnojnica sadnim drevesom; prej hirajo in hirajo — drevesa namreč — ko jim pa skrbni gospodar prilije, potem rastejo in rastejo, rode cvet in sad in gledajo ponosno na one male revčke, katerim manjka take gnojnice. Pa mi ne vemo tega, in tudi o našem junaku hočemo le konstatirati, da si je bil — prilil.

Sedaj je bil "paša".

O mačka za pečjo, zakaj si prevrnila kislo mleko!

Paševal je dolgo, predolgo za tiste, ki so mu bili podložni.

In ko je nekoč zlati zelenil gorenje plan, je šla po beli, ravni cesti dolga velikanska procesija.

Križev ni bilo, tudi duhovnika ne poleg.

Star kmetski mož je molil litanije vseh svetnikov in svetnic. In kadar izgovarjal imena apostljnev, mučencev in spornavavcev, je šel od ust do ust v mnogobrojnem spremstvu globočuten klic: "Prosi za našega —, da bi za Bog preložil."

Pri cesti so kopali delavci prekop. In ko so šli za koga moli procesija, so popustili motike in lopate, vzeli klobuke pobožno v roke in šli za procesijo vzdihujoč: Prosi za našega —, da si Bog preložil, reši nas njega."

I ti grda muca zapečkom, zakaj si prevrnila kislo mleko! —

Teklo bo še nekaj let! Kakova bodo, tega ne vemo; pa nekega dne bodo zvonili zvonovi, in po mestu pojde tih pogreb. Nesli bodo vunkaj v tiho, črno zemljo starega penzijonista, dosluženega moža. On je služil, in to pove vse.

Zvečer bodo prijatelji sedeli v navadni gostilni — brez njega, in ta in oni bo vedel povedati kaj zanimivega o umrlem. Drugi dan pa bodo govorili o — vremenu.

IV.

Tvoje lepe oči!

Mlad deček sem še bil, ko sem jih prvič ugledal; in to lje bilo prav, da sem bil tedaj še majhen, brezskrben dečko.

Kaj so bile mani mar lepe oči?

Lesenega konja sem jahal, z bezgovo pokalico streljal v noče si mi iz prinesla sladkih tržaških fig, nisem gledal tvojih lepih oči, nego gledal in jedel sem tvoje sladke fige.

Prav je bilo tako.

Pozneje ko je leseni konj že zdavnaj polomljen ležal pod streho, ko so bezeg rezali in vrtali že drugi otroci, tedaj sem bral Virgilija, Homerja in slavna dela Siegfrieda in Krimhilde.

Pa tudi tedaj mi niso mar tvoje lepe oči.

V tihih urah sem sanjaril o vitezih in zmajih, hrepenel sem romati po širnem belem svetu, in tedaj, da, tedaj "sem koval" prve verze o "Savi in Dravi", o "Triglavu" in o "lepi naši domovini."

In tvoje lepe oči?

Nisem jih poznal, nisem vedel zanje in za njih čarobni svit.

In pozneje?

Pozneje sem bral — Heineja.

To je polovica mojega romana; in druga polovica je ravno tako vsakdanja.

Zakaj mnogo let je poteklo od sladkih fig do — Heineja, in tvoje lepe oči so se bile obrnile drugam; ko sem jih jaz spoznal in učil se čislati njih čarobni svit, tedaj sem moral prav z Otelovo grenkostjo vzklikniti: "Prepozno je!"

Kaj čuda, da so mi bile mnogokrat v mislih — sladke fige!

Nekdanje hrepenenje po širnem, belem svetu me je popustilo, sanjaril nisem več o viteških delih in tudi "Triglavu" nisem več pesmaril; le v tihih urah me je še obiskovalo ono moderno "veseljnega sveta gorje", ki "molče trobenta na uho," kako minljivo je vse, oj vse: mladost, veselje.

In ti črni lasci
in ta žar oči
in vsa ta ljubezen,
ki iž njih plamti.

In tudi tvoje lepe oči! —

Pa to ni samo moj roman, — to je vsakdanja zgodba. Marsikdo je ugledal lepe oči, ko je bilo že prepozno, in tako se je godilo tudi možu, ki hočem o njem danes govoriti.

Bos je bil, palec je držal v ustih in okorno je hlačal pred hlevom gorindol.

Tedaj še ni bil mož.

Po cesti je pridrdral mestni voz.

Majhno dekletce je sedelo v njem pri guvernanti.

"Lej, lej, kak čuden fant; kako je umazan!" je vzkliknila deklica in smejoč ploskala z ročicami, in lepe velike oči so se ji svetile od radosti.

Prašni oblak se je vlekel za vozom, fant pred hlevom pa je držal palec v ustih in mislil: "Kaj ko bi se ti tako vozil."

Bacnil je na tleh ležeči klin od sebe, da je zapeketal po kamenju, in je hlačal zopet gorindol.

Petnajst let je minolo.

Pred hlevom sta stala oče in sin.

"Čez štiri leta te bodo žegnali, kaj ne?" je dejal stari.

"Jaz mislim," je hotel reči mladi, pa je zopet pridrdral voz mimo in v vozu dvoje — lepih očes.

Mladi ni rekel nič, pa palca tudi ni vteknil v usta.

Čez nekaj tednov pa so govorili mnogo o njem, in dejali so, da je ušel N-jev iz lemenata, in P-kov Lipe, ki je ravno črno šolo izštudiral, je pripovedoval nekaj o "lepih očeh".

Potem pa mnogo, mnogo let niso več govorili o njem.

Nekega dne pa se je pripeljal v vas, — imeniten gospod je bil postal.

Doma starega ni več našel, sin je gospodaril, in po dvorišču pred hlevom sta tekala dva fantiča ter držala palce v ustih.

In pravili so pozneje, da je gospod stric vsakemu fantu tolar dal. —

"Ali si se ti oženil?" je omehil kmetski gospodar gosposkemu bratu. —

"Ne, jaz ne," je dejal ta ter vprašal kakšna bode letina.

Da, da, tvoje lepe oči!

V.

Na planini je cvetela divja planinska roža. Vzrastla je na strmem robu, kamor ne stopi nikdar človeška noga. Krog in krog je molelo kvišku razpokano skalovje v neotesanih sirovih kosih, kakor jih navali po zimi sneženi plaz, in le tuintam so pricvetali iz mokrih razpoklin skromni šopki pogorskih rožic. Zelen mah je poraščal kamenite velikane, in v zatišjih se je plazil po tleh s svojimi dolgimi koreninami krivenčasti borovec. In tu je izrastla lepa planinska roža, sama v samoti.

Ni ga bilo vrtnarja, ki bi jo bil izkopal iz razpokline, po kateri so se tiščale njene koreninice; ki bi jo bil prenesel v priljudnejše, lepše kraje, da bi tam krepko rastla in cvela in razveseljevala ljubeče device in vzdihujoče mladeniče.

Tu je rastla sama, nepoznana, neobčudovana, in jutranje sončice ji je božalo mehko lice, in gorki jug, ki je pripihoval z daljne ravnine, ji je zibal glavico nalahko semtertja. Ko je pa prišla meglena jesen, ko so se divji roži upognili cveti in ko je padlo velo steblje na hladna materina tla, ni vedel ničče za to, ni v bližini ni v daljini; nikomur ni bilo treba pozabiti krasnega divjega cvetja. Še mali borovec v bližnjem zatišju se ni zmenil ter je natanko kakor prej otresal kaplje, ki jih je nanj rosila megla.

Jaz sem poznal nekoč tako pogorsko rožo.

Ni bila roža, ne — mlad fant je bil. Raztrgan je ležal na zelenem pašniku in piskal na vrbovo piščalko svojim trem ovčicam, ki so v bližini pojedale skromno pičo.

Piskal je in žvižgal ter gledal v rdečo žrjavico, ki je tlela pred njim. Razne čudne in divje podobe so nastajale pred njegovim očesom, tuji, lepi kraji, ki jih zakrivajo daljne, daljne gore, svetli gradovi, kraljevski vitezi in kraljevske hčere, ki mu je o njih pripovedoval stari sosedov gostač, ko sta sedela zvečer za pečjo in pletla slamnate kite. Žrjavica pred njim se je oživela, z zlatom okrašeni vojščaki so prihajali iž nje in divji, ljut boj se je pričel na ravnini. Žvenketanje mečev in peketanje konjskih kopit je donelo na njegova ušesa in temno oko se mu je žarilo.

"Kaj pa delaš, Janez?" ga potrka nekdo na ramo.

Bil je stari sosedov gostač, ki se je vračal domov.

"Ali ne vidiš, da hodijo tvoje ovce po zelniku; le čakaj, kaj bodo oče dejali."

Pastir poskoči in žene molče svoje ovce domov.

"Pa si že zopet ves dan v žrjavico gledal, šentani fant, in pustil ovce, kamor so hotele," ga sprejme stari in žuga s cepom, ki ga je ravno obvezoval pred hišo sede.

In tako se je godilo mnogo let; pastir je ležal na zelenem pašniku in sanjaril. Sosedov France, ki je v mestu študiral, mu je bil prinesel neko knjigo, in to je bral sedaj dan na dan. Bila so v njej razna popisovanja tujih, neznanih dežel, in kadar je bral bore pastir o krasoti onih krajev, se mu je širilo srce, naprej za potokom, za reko, ki se iztaka v morje, in tja čez daljno, globoko morje, naprej, le naprej. Sam ni vedel, kaj ga vleče, ni vedel, po čem hrepeni, in kadar je zvečer ležal v senu na hlevu in mu je prinašal hladni večerni piš odmev fantovske pesmi, ki je donela nad vasjo, se je zjokal tako bridko. Pa vendar je bil srečen, neznano srečen v bridkem joku, — pa zakaj? Tega ni vedel.

To je bila roža, ki je vzrastla na skalnem samotnem robu, roža poezije, — ki je pogrešala skrbnega vrtnarja, ki bi jo bil presadil vunkaj v široki, daljni svet.

Leta so potekla, iz fanta je postal mož; navaden kmetski gospodar, ki dela od zore do mraka, ki se muči z žuljevo roko, da prisluži sebi in svojim živež.

To je megla, ki pokriva s svojim meglenim plaščem divno rožo. Nekoč sem srečal moža, ko se je vračal s sekiro na rami iz gozda. Pri potoku je postal in gledal s svojim temnim očesom v bistre valčke.

"Kaj ne, gospod, ta voda teče dalje, dalje v reko in dalje, dalje v morje?" je dejal z zamolklim glasom.

"Ko bi mogel človek tako hoditi."

To je bil spomin iz pastirskih let.

Nem sem šel zraven njega in nem sem si ponavljal globokočutne besede:

O Vrba, srečna, draga vsa domača,
kjer hiša mojega stoji očeta;
da b' uka žeja me iz tvoj'ga sveta
speljala ne bila, golj'fiva kača!

Bodi zadovoljen, mož, s svojo usodo! Kdo ve, kako bi ti bilo, ako bi se bil zavil tvoj pot med svet.

Pa točno se mi je vendar storilo za lepo divjo rožo, ki nepoznana, neobčudovana vene na nerodovitnih tleh; krog nje raste mah po skalovju in pritlikovi borovec se plazi po razpokljnah.

VABILO IN NAZNANILO!

DRUŠTVO "NOVA DOMOVINA" ŠT. 295, S.N.P.J.
v Bridgeville, Pa., priredi

VELIKO VESELICO IN ZABAVO,

dne 3. septembra 1923 na Labor Day
v Solvenski dvorani "Izobraževalnega društva"
v Bridgeville, Pa.

Pričetek veselice točno ob 1 uri popoldne.
Vsopnina za moške je 75c. Ženske so proste vstopnine.

Na ti veselici bode izvrstno pripravljeno z vsem poleg drugih jestvin bodo tudi pristne domače kranjske klobase, kakor tudi nove TEKOČINE nebo manjkalo za žejna grla.

Čisti dobiček je namenjen v društveno blagajno, vsled tega uljudno vabimo vsa bratska društva in posameznike, da se polnoštevilno vdeleže zabave. Igrala bode izvrstna godba in zabave dovolj za vse. Na svidenje v pondelek dne 3. sep. Vabi ODBOR.

ZAHVALA

Mr. Alois Skulj,
323 Epsilon Place,
Brooklyn, N. Y.

Cenjeni:—

Prejel sem poslano harmoniko in se mi zelo dopade in bom skušal jih Vam kaj več prodati, ker tu je dosti fantov. Ako Vas je volja, denite oglas v časopis, da se Vam lepo zahvalim za harmoniko, ker so res dobre.

JOH N DRGANC, Butte, Mont.

Dear Friend:—

Received the accordion to-day, I must sure say it is a good one; when I opened the box and began to play it, everyone in the house began to dance and giggle. They all say it is a good accordion for that price.

A. HERRMANN, Sheboygan, Wis.

OSLABELOST, NADUHA, BRONKTE, KASELJ IN VSE PLUČNE, TER ŽELODČNE NEREDNOSTI SE OZDRAVIJO DOMA s tem, da vživate importirani

Dr. F. J. Šimanovsky
HOLY MOUNTAIN TEA
(Sveto gore čaj.)

Čudoviti naravni zeliščni čaj svetovno znano zdravilo. Brezplačno kako dolgo ste bolni — poskusite ta čaj in vam bo odlegle. Tisoče bolnikov dopeveduje kako so ozdraveli po vživanju tega, ko njim nisо pomagala druga zdravila. Slavno znan v Evropi. Pišite še danes. Poštnine prosto $1.50 zavoj, 6 zavojev za $6.00. Naslov je: R. Šimanovsky, Dingmans Ferry, Pa. (dAv.)

PIVO — PIVO

Zakaj plačevati visoko ceno za slabo pivo, ko pri meni lahko dobite najboljše vrste SLAD in HMELJ vedno svež, iz katerega si sami doma napravite dobro pijačo. Jaz vam pošljem za $7.00 12 škatelj slada in 12 zavojev hmelja. Z naročilom je poslati $2.00, ostalo svoto plačate ko prejmete blago.

ANTON SAMSA,
1901 Bissell Street, Chicago, Ill.

Anton Zbašnik,

JAVNI NOTAR,
Room 206 Bakewell Bldg.,
PITTSBURGH, PA.
(Nasproti sodnije)

Se priporoča rojakom v vseh notarskih poslih. Pišite ali pridite osebno. Cene nizke, delo točno in pravilno.

RAD BI IZVEDEL

za mojo sestrično samska se pisala Marija Konstanjevic, ki se piše sedaj omožena, ne ve Doma iz občine Polšnik pod Mon, pošta Litija, Kranjsko, nahaja nekje v Združenih dr vah.. Nadalje bi rad izvedel mojo sosedo v starem kraju, sa ska po imenu Terezija Mivec, ko se sedaj piše omožena, mi znano, doma je iz vasi Planina, Juri na Kranjskem, kje se nah v Združenih državah, mi tudi znano. Priporočam se cenjen čitateljem "Prosvete", ako k pozna njiju in ve naslov, je p šen, da mi to naznani, zakar bo zglo hvaležen, ako bodeti pa sa čitali ta oglas, ju prosim, da zglasiti na spodnji moj nasl lščem ju radi tega, ker bi ju r obiskal, pa sem naslove izgub vsled tega želim, da se čim hitre prijavijo. Frank Drobne, P. Box 61, La Salle, Ill. (Adv

RAD BI IZVEDEL

za Anton Valenčič, kateri se pred dvemi leti nahajal nekje Chicagi, Ill. Doma iz vasi Juri pri Št. Petru na Krasu. Za nje bi rad izvedel svak njegove sest Ivane. Prosim ga, če bo čital oglas ali pa če kdo ve zanjeg naslov, da mi ga naznani, poroč mu imam važne stvari. Naslov j Ivin Košlovi, 4002 Drummond S Ind. Harbor, Ind. (Adv

NAPREDEK.

"Prosveta" piše za blagostan ljudstva. Ako se strinjaš z njen mi idejami, podpiraj trgovce, oglašajo v Prosveti. — V zalo imam vse blago za vsakdanje p trebščine po zmerni ceni.

ANTON ZORNIK,
Herminie, Pa.

NOVI NASLOV

Uradne ure so: dnevno od 11—1 uro pop. vsterši nedelje.
Pond., sredo in soboto zvečer od 7 do 8:30.

DR. JOS. V. GRAHEK
Physician and Surgeon
303 American State Bank Bldg.
600 Grant St. at Sixth Ave.,
PITTSBURGH, PA.

Dr. Koler

638 Penn Ave.,
Pittsburgh, Pa.

Dr. Koler je najstarejši slovenski zdravnik specjalist v Pittsburghu, ki ima 32 letno prakso v zdravljenju vseh moških bolezni.

Zastrupljenje krvi zdravim s Hasovilin 606, ki ga je izumel dr. prof. Ertlich. Ce imate mehurje ali mehurčke po telesu, v grlu, izpadanje las, bolečine v kostech, pridite in izlečili vam bom kri. Ne čakajte, ker za bolezen nalezе.

Vse moške bolezni zdravim po okuljšani metodi. Kakor hitro opazite da vam prenehuje zdravje, ne čakajte, temveč pridite in jaz vam ga bom zopet povrnil.

Hyrocele ali vodno kile ozdravim v 36 urah in sicer brez operacije.

Bolezni mehurja, ki povzročuje bolečine v križu in hrbtu in vnanjih tudi pri puščanju vode, ozdravim z gotovostjo.

Revmatizem, trganje, bolečine, otekline, srbečice, škrofle in druge kožne bolezni, ki nastanejo vsled nečiste krvi, ozdravim v kratkem času in si potrebno leteti.

Nekateri drugi zdravniki rabijo tolmače, da vas razumejo. Jaz znam že iz starega kraja, zato vas lažje zdravim, ker vas razumem slovenski.

URADNE URE: Pondelek—Sredo in Petek, od 9 jutro do 8 pop. Torek—Četrtek in Soboto, od 9 jutro do 8 pop. Ob nedeljah in praznikih pa od 9 jutro do 2 popoldan.

Velika augustova razprodaja pohištva

po zelo znižani ceni.

Veliko—veliko naših slovanskih odjemalcev se je opomoglo v svojem prošlem nakupovanju pri naši augustovi razprodaji pohištva, ker so cene zelo znižane—izbira velika—ter popolna. Se vam priporočamo, da si pridete ogledat našo zalogo pohištva izdelanega od najboljših izdelovateljev v ti deželi. Poljubna mesečna odplačila na vašo želje.

Na vašo uslugo in vam na razpolago je naš slovanski oddelek vedno pripravljen postreči vam z našimi izkušenimi slovenskimi prodajalci.

Kupujte vedno od našega slovenskega tolmača v našem **slovanskem oddelku,** ki se nahaja v pritličju na vhodu 5th avenue ulice.

ESTABLISHED 1871
KAUFMANN'S
"THE BIG STORE"
5TH AVE. SMITHFIELD & DIAMOND STS.
PITTSBURGH, PA.

JUG.

HISTORIČEN ROMAN.

Spisal Prokop Chocholoušek.

Poslovenil H. V.

(Dalje).

Le naj odskakujejo kroglje ...vitne skale, le naj se ni nitti ...kamen odvalil od utrdbene...da, ali topovi obkoljenih kau... so pokaženi, sicer bi ne bili ...knili. Radi tega je Mehmed ...l na plano, da vidi, ali bi bi...mestno uprizoriti naskok, da ...r na hitro polasti gradu in z ...om tudi Bosne, kajti vesti od ...nove vojske se niso preveč ...lno glasile.

...a je že nameraval postaviti ...e v stremen, hoteč se povspe...a svojega konja, je pristopil k ...u mož že sivih las in bele ...e, ki je že precej časa čakal ...vezirovega šotora, da se pri...e vezir.

"Vezir, Mehmede!" je vsklinil nevstrašeno, ko ga je Mehmedovo spremstvo hotelo pahniti v stran, da ne bi oviral vezirju poti.

Mehmed se je ozrl in se vstavil; počasi je umaknil nogo iz stremena, in je, začudeno zroč na tega moža, govoril: "Poznam te — ti si —"

"Kaj to briga koga izven tebe, kdo da sem jaz?" mu je ta prekinil govor.

"Prav govoriš," je pritrdil vezir, "in resnico si mi povedal tudi že tamkaj v Drinopolju, če prav si kaurin, ki jim sline samo laži prinašajo na jezik. Gotovo prihajaš po svojo nagrado?"

"Govoriti hočem s teboj, vezire!" je odgovoril oni.

Mehmed se je takoj vrnil v svoj šotor, namignivši kaurinu, na ogromno začudenje dostojanstvenikov, ki so se bili zbrali pred njegovim šotorom, da naj mu sledi.

Dalj časa že se je mudil ta pri veziru v tajnem razgovoru, po katerem je Mehmed izgotavljal spis, na katerega je potem pritisnil mur (črn pečat) in se potem obrnil proti možu, ki je mirno čakal na dogotovljenje spisa.

"Tu imaš torej," mu je podajal oni spis, "milost sultanova je kakor neizerpljivo morje: bosanski narod je s svojim hitrim podvrženjem razorožil pravični gnjev padišaha, in tu je torej v njegovem imenu izgotovljen berat (hat, hatišerif — imena uradnih listin), s katerim se prebivalcem te dežele zagotavlja vera, bivališča in njihove vasi. Naj žive tudi še nadalje v miru v očetovski deželi, v senmi milosti padišaha samega!"

Starec je vzel od njega pergamen, ki ga je pazljivo ogledal od vseh strani, ter skrbno shranil za srajco.

"Veliko zaupanje sem ti poveril, kaurine!" je rekel vezir zopet, "ko sem ti dal spis milosti preje, nego se nahaja grad v moji moči. Kdaj se odpro torej vrata gradu?"

"Danes morda, ali pa jutri," je odgovoril vprašani, "vem, da nimaš odveč časa, kajti sultan se že vsaki dan ozira, da li se ne prikažejo na obzorju bunčuki tvojih vojsk," in ko je tako govoril so njegove oči radostno žarele.

"Allahkerim!" je vzklinil vezir in povesil glavo, kajti resnična je bila vest tega čudnega moža; saj so tudi vesti, ki jih je on sam vsprejel, pripovedovale o isti nezgodi sultanovih vojsk.

Štefan Kosarić, gospod Hercegovine, je čuvši o bojnih pripravah v sosednji Bosni, tudi začel zbirati čete; ko pa je sultan tako nepričakovano, brez vsakega vzroka, gnan samo od svoje želje, da se polasti dežele, in od sovraštva proti vsemu kristijanstvu, napadel njegovo državo, je Kosarić, vedoč, da se v širnem polju ne more vpirati turški premoči, pustil sovražniku vasi v plen, in se je s svojimi ljudmi umaknil v gore, odkoder je neprestano, po dnevi in po noči, napadal turško vojsko, in jo je strašno stiskal. Sultan pa je, zaničujoč sovražnika, ki se je pred njim skril v gorah, prodrl skoro lete do glavnega sedeža Kosarićevega, skalotrdnega gradu Blagaja, v katerem se je bila zaprla hči Kosarevića, ovdovela bosanska kraljica, Katarina, z jedrom vojščakov. Tu pa ga je Kosarić obkoljil od vseh strani, napadajoč posamezne oddelke bisurmanov, ki so bili odposlani, da poizvedujejo, ali pa preskrbe jedila. Glad je izbruhnil v sultanovem taborišču, in s težo se je posrečilo njegovim poslancem, da so prodrli do vezirja, da ga pozovejo, naj brzo prihiti sultanu na pomoč.

"Vidiš vezire," je govoril starec nevstrašeno, "kako Bog kaznuje vsako krivdo! Zakaj je sultan napadel z bojem deželo, ki mu bila do sedaj miren sosed? Brez vzroka, brez napovedi se je zakadil v deželo, ki ni nič hudega slutila, s te strani in—"

"Molči, pes!" je zavpil Mehmed, "ali hočeš blatiti vzvišeno voljo sultana z obrekovanjem? Ali pa bi se meni spodobilo upreti se njegovi volji, da mi pustil mojo glavo položiti pred noge? — Ne, ne," je dostavil mirno, ker mu je bilo mnogo ležeče na dobrem mnenju tega kaurina, "niti ti, niti jaz ne poznava vzrokov njegovega dejanja, sicer bi on gotovo tudi še nadalje pustil Hercegovino v pokoju in miru živeti, kajti žarki njegove milosti žare na vse strani; o tem se prepričaš, ko te zadene en edin žarek za izkazane nam službe."

"Jaz nisem služil vam, vezire! Jaz sem služil sebi in maščevanju, prepuščenemu mi od pokojnega kralja," je odgovoril Ilija ponosno."

Mehmed je strmel vanj.

"Kaj — Maščevanje je seveda sladko, kakor poljub rožnatih usten, toda da bi ti toliko izvršil samo radi osvete?" je zmajeval Mehmed neverjetno z glavo.

"Jaz sem izvršil še več," je rekel Ilija v skoro blaznem navdušenju. "Mari misliš, vezire, da bi bil prodrl brez boja do bobovskega gradu, da nisem jaz bil izpodkopal moč bojevitega ljudstva z vestjo o umoru, izvršenem na kralju Štefanu Tomažu? To ni bila groza vašega imena, ki je podlila ljudstvo pred vami v beg. Ha! Bosanci, pa da bi bežali pred imenom samim! Ne, ne, Bosna rodi junake; marveč izgubljeno zaupanje v srečo Tomaševića, ki ga radi njegovega greha smatra vsakdo kakor za peklu zapadlega, vam je ostavilo odprto pot notri do Bobovca. In ta vzrok, in potem tudi okolščina, da si do sedaj zvesto držal besedo, ki si jo dal Bobovskim, ti odpro tudi vrata, pod katerim bi sicer omagal s svojimi ljudmi vred."

"No, dobro, dobro, da si mi to povedal," je govoril Mehmed za se, mirno zroč pri tem na Ilijo. "Torej sedaj ti verujem," je dejal potem na glas, "da izpolniš svojo obljubo."

"Samo izpolni tudi ti svojo besedo tako, kakor jaz," je rekel Ilija, "ko bo Tomašević v tvojih rokah, se bova zopet videla!"

Rekši to, je odšel iz šatora, ne da bi bil z najmanjšim pripogibom glave pozdravil vezirja.

"Kako predrzen je ta kaurin!" je zrl vezir za njim. "Toda naj bo! Dobre službe nam je izkazal in njegovo maščevanje mu privoščam iz srca; samo da bo grad kmalu v naši moči!"

"Da, seveda bo! Že od poludneva sem pregovarja, grozi in prosi vojvoda Radić, da se ljudstvo zopet uklonj njegovim ukazom, da jih zopet prikuje k obrambi nepremagljivega gradu. Vse zastonj "Tu je Bosna!" je proglašal, "tu rešite svojo domovino, svojo vero, rodbino in svobodo! Tu lahko dobite bojne slave, kakor je ni še nihče pred vami! Samo še par dni vstrajajte, in potem me usmrtite ud za udom, če vam nisem resnice govoril! — Rotim vas pri vsem, kar vam je svetega," je prosil, videč, da njegovo pregovarjanje nima nobenega učinka, "ubogajte moj nasvet! Ne zahtevam tega radi sebe, marveč radi vas, ker mj je žal za vas, da tako bedno teptate z nogami svojo slavo; žal mi je Bosne, o kateri bodo sovragi z zasmehom govorili, da ni rodila junakov, marveč babe—"

"Težko je bojevati pod zastavo, ki je oskrunjena s krvjo očeta," se je oglasil uporen glas iz trope upornikov.

"Saj ti veš za to, vojvoda, bil si tudi poleg!" se je oglasilo več glasov porogljivo.

Vojvoda se je stresel kakor mogočno deblo, ob katero je butnil vihar, ki pa, ko je vihar minol, vzravnava zopet ponosno svoj vrh proti nebu. In vojvoda je črez trenotek zopet zaklical:

"In vi hočete torej, da bo radi naju dveh vsa Bosna trpela? — dva samo sva grešila, in trpiva že strašno. Mari se vam ne zdi to zadostno? Ubijte me, če hočete, samo rešite Bosno, svojo domovino!" Sklenil je roki, on, ponosni mož, vojvoda, proslavljen v bojih! Ali tropa upornikov je ostala neobčutna, kvečjemu da so v upornem molčanju sklonili glave proti tlom.

Peščica perjanikov, ki je ostala z njim na gradu in ki je stala sedaj za njim, je nejevoljna stopila v ospredje, visoko dvignivši buzdovane nad glave, eden izmed njih pa je skočil k vojvodi ter ga vlekel nazaj.

"Nehaj vojvoda!" je vzkliknil, "ne sramoti svojega imena s tem, da govoriš takim strahopetcem!"

Pljunil je proti tropi upornikov.

"Prav govoriš, Bogdane!" je dejal vojvoda temno ter povesil glavo.

"In dopusti vojvoda," je zavpil drugi izmed perjanikov, divje vrteč buzdovan nad glavo, "da jim s svojimi buzdovani vtepemo v glave, da prvi zakon vojščaka je poslušnost!"

"Tega naa Bog čuvaj, Staniša!" je odgovoril vojvoda, "da bi se mj še sami med seboj pobijali. Seveda, oni tamkaj niso vredni nič drugega, nego da poginejo bedno, kakor psi! Toda vi junaki! Vi ste rešili mojo dušo obupa, vaša življenja so mi preveč draga, da jih izročim nevarnosti v boju s takimi podleži. Kar pusti, saj nas bo Turek maščeval — grozno, strašno! Potem naj se bodo spominjali tega trenotka."

"Prorokoval si tudi pogubo Bobovskih in Turek jim je do sedaj milostljiv gospod," se je zo-

VELIKA TEKMA!!

Člani in prijatelji S. N. P. J., tukaj je nekaj izrednega za vas!!!

Tudi se vam ugodnost in lepa prilika, kakoršne še ni bilo v zgodovini jednote!

Sedaj imate priliko do lastnega avtomobila! Dobite lahko grafofon s slovenskimi kolesi! Pošljemo vam pisalni stroj s slovenskimi črkami! Dobite lahko zlato uro in verižico jednotinim monogramom, samopojnik ali fountain pen! Dobite razne poučne in dragocene knjige! — PA VSE TO BREZPLAČNO!!! Vse, kar je treba storiti, je, da se malo pomudite za pomnožitev našega članstva. In to ni težko. S. N. P. J. je dobro poznana! Slovi ...od kot najboljša in popolnoma ter vsestransko zanesljiva organizacija, zato je lahko pri...ti bodisi rojakinjo ali rojaka, da postane njen član. Vsak se rad pridruži naši mogočni ...vski zadrugi, samo če ga pravilno nagovorite ter mu malo obrazložite, kako lahko pri...i in koliko prednosti in ugodnosti ter zaščite bo deležen pri nas.

Te kampanje nismo uvedli za to, ker nam drugače ni mogoče dobiti novih članov! Naša ...anizacija baš sedaj najlepše napreduje in raste. SNPJ. pridobi več na novem članstvu v ...m mesecu, kakor pa druge slične organizacije celo leto! Ampak vemo, da je še veliko ro...kov, ki še niso v društvu. Vemo, da so vsi ti delavci in kot taki morajo imeti dobro pod...no društvo. Je jih še precej, ki se na zanimajo za organizacijo, dokler so mladi in zdra..., ko pa zbole ali če jih zadene nesreča in ko postanejo stari, pa le iščejo milosti pri nas in ...tanejo naše breme. Vse te je treba poiskati, vse te podučiti in spraviti v naše vrste. Naj ...do deležni naših dobrot in naših dolžnosti.

Naši člani so bili zmeraj agilni in delavni, za to smo pa tako sijajno vspeli in zgradili ...o veliko, tako mogočno organizacijo. Poznali in spoštovali so nje velike načela in plemenite ideje, pa so zanje delali neumorno in se žrtvovali — vse brezplačno. In prepričani smo, ...bodo delali in agitirali z isto idejalnostjo, pa z večjo navdušenostjo tokrat, kajti čaka jih ...posebna nagrada v obliki raznih predmetov, ki so navedeni spodaj. Tokrat ne boste delali ...stonj in se samo žrtvovali, kot je bilo prej, ko je bila naša organizacije še šibka in finančno nejaka ter jo je bilo treba postaviti najprej na trdne noge. — SNPJ bo kmalu dvamiljonska organizacija in je v stanu, da vam izkaže hvaležnost za vaš trud in požrtvovalnost s primerno nagrado. Toda, ker se Vam ta prilika nudi samo med prvim junijem in zadnjim novembrom t. l., zato ne odlašajte, — zavihajte rokave in pojdite na delo takoj! Požurite se ...poskušajte dobiti ta krasni avtomobil!

In v slučaju, da je pri vas premalo rojakov in nimate prilike dobiti toliko članov, da bi ...bili avtomobil, se potrudite za pisalni stroj ali kaj drugega. Vsak ima priliko do dobitka ...ke nagrade, pa naj bo naselbina še tako majhna. Glavni odbor je odločil za naše kontestante sledeče nagrade:

Za pridobitev	200	novih	članov—	Avtomobil (Ford Touring Car, model 1923, factory price).
" "	100	"	"	Fonograf z desetimi slovenskimi ploščami.
" "	75	"	"	Veliki pisalni stroj s slovenskim črkami.
" "	50	"	"	Corona pisalni stroj (ročni) s slovenskimi črkami in pet knjig K. M.
" "	40	"	"	Corona ročni pisalni stroj s slovenskimi črkami, ali pa zlato uro z verižico.
" "	30	"	"	Zlato uro z jednotinim vrezkom ali pa kake druge tukaj omenjene predmete iste vrednosti.
" "	25	"	"	Pet knjig K. M., samopojnik (Fountain Pen), dveletna naročnina na dnevnik Prosveta in privesek za uro.
" "	20	"	"	Pet knjig K. M., samopojnik in dveletna naročnina na dnevnik Prosveta.
" "	15	"	"	Pet knjig K. M., celoletna naročnina na dnevnik Prosveta in samopojnik.
" "	10	"	"	Pet knjig K. M. ali pa celoletna naročnina na dnevnik Prosveta in 2 knjigi K. M.
" "	5	"	"	Celoletna naročnina na dnevnik Prosveta ali pa tri knjige K. M.
" "	3	"	"	Polletna naročnina na dnevnik Prosveta ali pa dve knjige K. M.
" "	2	"	"	Slovensko-Angleška Slovnica ali pa katerakoli knjiga K. M.

Gori navedene nagrade veljajo tudi za Mladinski oddelek, samo je treba dvojno število ...rok, ali dve otroka za enega člana, da se dobi ista nagrada. Upoštevajte to!

Ta kampanja je v veljavi od 1. junija pa do 30. novembra tega leta. Nagrada se bo do...la za vse tiste nove člane in otroke, ki bodo spoznani sposobnim za sprejem v teku tega ...ana. Udeleže se lahko kontesta posamezni člani in društva kot celota. Društvo je opravi...no da nagrade le, če dobi v teku tega kontesta najmanj 25 novih članov, posamezniki so ...opravičeni do katerestibodi gori navedene nagrade, če dobe zahtevano število novih članov. Novopridobljeni člani in otroki se štejejo samo enkrat, to je, za one pristople, katere ...bi član in zahteva za njih nagrado sam, ne more dobiti nagrade za ravnoiste člane še druš...

Posebna ugodnost za nova društva in organizatorje! — Glavni odbor je nadalje sklenil, ...vse nove društva, ki se ustanove tekom te kampanje, dobe vse poslovne knjige brezplač..., in član, ki organizira novo društvo, je opravičen do gorinavedene nagrade, če dobi potreb...o število novih članov.

Bratje in sestre — HAJDI NA DELO!!! POŽURIMO SE ZA NAGRADO!!!

IŠČEJO SE zanesljivi zastopniki za vsaki okraj lokalni ali potovalni. Delo je stalno, zaslužek z lahko $50.00 in več na teden. Mi preskrbimo vse potrebne stvari. Izkustvo in posebna učenost ni potrebna. Zastopnik mora imeti poroštvo za ne manj od $50.00. Vse osebe, ki se resno zanimajo in jih veseli tako delo, naj pridejo osebno ali naj pišejo na:

INTERNATIONAL SALES CO.,
1407 Market St., Room 315
WHEELING, W. VA.

NAZNANILO ROJAKOM

v Johnstown, Pa., in okolici naznanjam, da sem odprl svojo krojačnico, kjer izdelujem vsa v to stroko spadajoča dela, po najnovejšem kroju. Za vsa moja dela jamčim, cene zmerne. Priporočam se za obilen obisk in naročila.

PETER KOBAL, krojač,
401 Somerset St. Johnstown, Pa.

ROLE ZA PIANO SLOV. IN HRVATSKE
dobite edino pri:
Navinshek-Petokar
231 Grove St., Conemaugh, Pa.
Pišite po ceni.

POZOR ROJAKI — FARME NA PRODAJ.

Prodajo se dve farmi, ena meri 80 akrov in druga 160 akrov. Na 80 akrov farmi je 40 akrov oranega in 40 akrov je hosta in pašnik, poleg je vse potrebno poljedelsko orodje, stroji za kosit travo in žeti pšenico, plugi, brane, sploh vse kar se na farmi potrebuje. Štiri sobna hiša in podstrešje, klet, cemetiran vodnjak pred hišo 99 čevljev globok s sesalnim strojem. Dva konja, 3 krave, 3 teleta, 9 svinj, 7 koš in sam ne vem koliko kokoši, raznovrstno orodje, pohištva in jedilne opravе imam dovolj za tri družine. Na drugi 160 akrov farmi je 30 akrov oranega, drugo je hosta poraščena z velikim debelim hrastovi drevjem. Obe farmi sta skupaj in sedaj bodo delali državno cesto ravno med in poleg mojih farm. Prodam vse skupaj, zato ker sem zelo star in sam, ter ne morem več obdelovati. Rojaki, kateregа veseli kupiti to kmetijo, naj piše ali pa naj pride sem osebno, da se prepriča. Moj naslov je: John Rozman, P. O. Doniphan, Mo.

(Adv.)

PAROBRODNE LISTKE
(bif karte)
za najhitrejše, najvarnejše in največje parnike vseh prekomorskih družb.

Denar pošiljam v stari kraj po najnižjih dnevnih kursnih cenah s posredovanjem najvarnejših denarnih zavodov.

Zavarujem proti ognju in drugim nesrečam.

Izdelujem pooblastila in razna druga notarska in odvetniška dela. Pojasnila in nasveti brezplačno.

Naslov:
WILLIAM B. LAURICH,
1900 W. 22nd Place, Chicago, Ill.
Tel. Canal 5777.

IMAM NA ZALOGI PRAVE
LUBASOVE HARMONIKE
tri in štiri-vrstne, dvakrat, trikrat in štirikrat uglašene, nemške ali kranjske in pa tudi chromatične s 12 basi ter kovčeke za harmonike.

ALOIS SKULJ,
323 Epsilon Pl., Brooklyn, N. Y.

PROLETAREC
je slovensko glasilo socialistične stranke v Ameriki. Vsak delavec in rojak, ki se zanima za socializem, bi ga moral redno čitati, ker vam kaže
pravo sliko socializma.
Naročnina znaša $3.00 na leto, $1.75 na pol leta.
Naslov: PROLETAREC,
2657 W. 23rd St.,
CHICAGO, ILLINOIS.
Pišite po naš cenik knjig!

Dr. Lorenz
642 Penn Ave.,
Pittsburgh, Pa.

EDINI SLOVENSKO GOVOREČI ZDRAVNIK SPECIJALIST MOŠKIH BOLEZNI.

Moja stroka je zdravljenje starih in bronastih bolezni. Jaz sem že zdravil nad 33 let ter imam skušnje v vseh bolezneh in ker znam slovensko, zato vas vabim popolnoma zaupati mi in sporočiti vaše bolezni, da vas ozdravim in vrnem med ljudi zdravje. Skozi 33 let sem pridobil posebne skušnje pri zdravljenju moških bolezni.

Jaz odstranim zastrupljene žrlj, mazulje in lise po telesu, bolezni v grlu, izpadanje las, bolečine v kostih, stare rane; slabokrvnost, živčne in bolezni v mehurju ledvenih, jetrih, želodcu, revmatizem, kataro, slabe žile, sladkobo itd.

Uradne ure: V ponedeljek, sredo in petek od 9. dopoldne do 8. popoldne; v torek, četrtek in soboto od 9 dopoldne do 8 zvečer; v nedeljo in prazniku od 10. dopoldne do 1. popoldne.

IMPERIAL STATE BANK,
IMPERIAL, PA.
Večina oglasov priporoča na trditev. Naš oglas priporoča na kraniteV.
ČEKOVNE IN HRANILNE VLOGE.
Varnostne shrambe.

Ali že imate najnovejše gramofonske plošče?

Venček slovenskih-Sveti večer-Katrinka polka-Pobič sem star šele 18 let-O ta Polončica-in mnogo drugih novih.
Znižali smo cene za gramofone za 1 mesec.
Pišite po novi cenik, ali se oglasite osebno!

Wm. Sitter Co.
6404 St. Clair Ave.,
Cleveland, Ohio.

Velika zaloga slatnine, ur, gramofonov in plošč v vseh jezikih. Popravljamo amerikanske in staro kranjske ure, ter vsako jamčimo.

Randolph 718-W — Oba telefona: Princeton 1966-R

pet oglasil porogljiv glas iz trope upornikov.

"Key smo jih mi ščitili doslej," se je obrnil vojvoda nehote proti govorniku, "tu smo držali ključ do vlade nad Bosno v svojih rokah —"

"Ne govori, vojvoda, ne govori!" so ga zavračali perjaniki, "škoda je sline, ki ti za govor vlaži jezik!"

"Resnico govorite," se je obrnil vojvoda k svojim par perjanikom, "oni so hoteli tako, poguba prida nad nje in nad njih potomce!"

Umolknil je za trenotek ter se oziral na perjanike od jednega do drugega.

"V vas še vre nekdanja bosanska moč, junaki!" je rekel z resnim glasom, "vstrajali ste z menoj do zadnjega trenotka, dokler je bila obramba možna: ali hočete še nadalje vztrajati z menoj do konca?"

"Vztrajamo!" so odgovarjali perjaniki enoglasno. "Sami ubranimo grad; boš videl, vojvoda!"

"Ne govorim o obrambi gradu," je rekel vojvoda, "ta je nemožna; toda vprašujem vas, da priklenete svojo na mojo usodo, če mi boste sledili, kamor-koli vas bom vodil?"

"Sprovedi nas, vojvoda!" so oglasili perjaniki brez pomisleka, "mi gremo s teboj!"

Lice vojvode se je razjasnilo.

"Nadejal sem se tega od vas, junaki! Sedaj se je resnično poživela moja duša! Hvala vam! Toda —" se je ustavil naenkrat, "vi morda ne veste, h komu da hočete prikleniti svojo usodo? Ne veste morda, da tudi na me kliče kri kralja Štefana maščevanje?"

"Vse vemo," so mu odgovarjali, "za to boš ti odgovorjal; toda kri kralja Štefana ne zahteva pogube Bosne, ki jo hočeš ti rešiti! In radi tega pojdemo s teboj!"

"Pojdimo torej!" je povzdignil vojvoda glavo, "če ne moremo svoje domovine več rešiti, ji vsaj ohranimo ime, da je rodila vojščake. — Bogdane in Staniša, pripravila se, da pojdeta k vezirju na pogajanja radi predaje gradu!"

Zasenčen od enega oblakov plava mesec po nebesnem svodu in v njegovem bledem svitu strme utrdbe in stolpi bobovskega gradu v ogromnih proporcijah v višino; nad glavnimi vrati vihra še sedaj zastava križa, jasno razsvetljena od bledе mesečine; zdi se, kakor bi mesec še enkrat, v slovo, zlival vso svojo zarjo na to zastavo, kajti kadar-koli je veter zvalovil zastavo, je bilo videti na daleč rudeče znamenje križa nad grbom Bosne, ki se bo moralo v par urah umakniti polumesecu muselmanov.

Na dvorišču stoji peščica perjanikavo že na konjih, pripravljena na pot, kamor-koli bo velel vojvoda.

Brez težave je bilo vse dogovorjeno z vezirjem, ki je privolil v vse, karkoli so zahtevali — tudi svoboden odhod z orožjem.

"Tudi z imetjem, kar ga more kdo odvesti," je pristavil vezir.

"Naše imetje je orožje in rane naše; in tega nikdar ne odkladamo," mu je odgovoril Bogdan ponosno.

Brez daljših ovir je bil sklenjen enostaven dogovor: grad se izroči v roke vezirja, in kdor hoče, sme oditi brez zapreke.

In perjaniki so bili že pripravljeni za odhod; samo da pride vojvoda k njim, pa zapuste grad, ta ključ vlade nad Bosno.

Tamkaj pred glavnimi vrati stoje ostali vojščaki, ki so s svojim uporom prisilili vojvodo k izročitvi gradu, toda ne stoje v divji mešanici, kakor so stali pred večerom, ko so se posmehovali vojvodi; sedaj, v zadnjih trenotkih, se je v njih vzbudil vojaški sram; uvrščeni v bojno vrsto se se hoteli vsaj posloviti kakor vojščaki od vojvode in perjanikov, od te dike vojaške slave.

Vojvoda je stopil na dvorišče, in pri svitu lune se je na njegovem licu zablisnilo nekaj kakor — solza; namignivši z glavo in roko je pozdravil perjanike, in je potem molče korakal na utrdbo. Pristopil je h zastavi, ki je vihrala nad glavnimi vrati, ter jo snel iz skopca; povrnivši se h svojim perjanikom, se jim je postavil na čelo.

"N, več Bosne!" je dejal s temnim glasom, "njene zastave ne bodo več vihrale po zraku, kličoč narod na boj in k slavi; bosanski narod se ne bo več zbiral pod zastavo križa, kajti ta zastava je raztrgana in nje drog je zlomljen."

In strgal je zastavo z droga, od trgal je od nje košček, ostalo pa je podal perjanikom rekši: "No, vzemite si vsak za spomin!"

Perjaniki so prijeli zastavo, in jo raztrgali na koščeke med glasnimi izrazi najgloblje bolesti. Saj so jim celo solze rosile po razoranih licih na ta sveti znak bosanske države; potem je vsakdo svoj del zastave skrbno spravil za svojim oklepom.

Ta prizor je skoro omamil zavedene vojščake, ki so čakali pri vratih; glasno ihtenje se je oglasilo iz njih vrst, mnogi so se bili na prsi, drugi pa so se zopet uporno oglašali: "Tudi nam spada del v spomin!"

Toda, kakor da bi ne bilo nikogar drugega, izvzemši njega in perjanikov, na dvorišču, je vprl vojvoda drog zastave ob tla, in prelomivši ga, je dvignil oba oka s tal; potem je zajahal konja ter dal molče znamenje k odhodu s tem, da je prvi pognal svojega konja naprej.

"Z bogom hodi, vojvoda!" so klicali nanj uporniki; Radić pa je ustavil svojega konja; tudi njegovi zvesti perjaniki so obstali.

"Vi psi!" je zavpil na nezvestno ljudstvo, "ste hoteli tudi delež od svete zastave, ki je niste hoteli braniti, ki ste jo izdali? — Imejte torej delež, da Turek ne bo predolgo iskal lesu za vaše jarme."

In vrgel je obe polovici droga v sredino nezvestih, da sta se kar dva, trije zvrnili na tla; potem je drvel v divjem diru na čelu svojih perjanikov skozi vrata in po mostu iz gradu bosanskih kraljev.

Naslednjega dne, 19. junija 1459 zjutraj, so zasedli Turki bobovski grad; mesto zastave križa so zasadili nad glavnimi vrati znak polumeseca, — usoda Bosne je bila odločena. Kajti kakor hitro se je raznesla vest o predaji bobovskega gradu, ki se ga je v obče smatralo kakor nepremagljivega, tedaj so tudi oni, ki so se do sedaj še zanašali na moč svojih rok, omagali, verujoč, da Bog sam bojuje proti Tomaševiću! A kdo se sme upirati božji sodbi? Proklet je Tomašević pred obličjem Gospoda, obsojen k pogubi, in radi njega, kralja, tudi vsa država! Tedaj ni imelo več obstanka bojno ljudstvo, ki se je, ko se je otreslo prvega preplašenja, jelo zbirati v Ključu krog svojega kralja; trumoma so zapuščali Ključ, popolnoma obupani, udani v svojo usodo. Ko je Mehmed že tretjega dne — ker ni zamujal niti ene ure v že popolnoma premaganem Boboveu — obkolil Ključ, se je torej nahajal v mestu samem samo kralj s svojimi perjaniki, in je bil vesel, da je vezir, ki je hitel svojemu sultanu na pomoč, sklenil z njim dogovor, kakoršnega si je pač še mogel želeti pri svoji osamelosti. Zagotovljeno mu je bilo življenje, premoženje, da, celo tudi svoboda, samo da se pokori pred sultanom! Potem pa naj odide, kamor hoče, izvzemši dežele, ki pripadajo sultanu! In med te je bila sedaj uvrščena tudi Bosna.

IX.

Temna noč je; samo trenotkoma zatrepetavajo zvezde na nebesnem svodu, in da si sipljejo samo nekak neglen svit na zemljo, je vendar videti velik tabor, ki se vije krog gore, na katere vršku dviga razsežen grad, kakor bi bil stkan iz megle, svoje stolpe in utrdbe ponosno proti nebu. V šotoru, ki mu je bil podeljen v bivališče, leži Štefan Tomašević, nekdanji bosanski kralj, na svojem ležišču v globokem spancu? Spancu? Mari more spati človek, ki je z višave slave in posvetne moči tako naenkrat zdrknil, človek, kateremu so se bleščeče nade in veliki načrti že kar pri prvem poskusu vresničenja razpršili kakor vodni mehurčki pri dotaknjenju; mari more spati človek, ki mu od vse moči, od vsega njegovega blišča, ni ostalo ničesar drugega, nego notranji črv glodajoče vesti?! Če more tak človek spati, potem je seveda spal tudi kralj Tomašević. Toda kralj ni spal na razvalinah svojega prestola in črepinjami svoje krone pod glavo; le zmučenje telesa in duše, ga je vrglo v objem omotice, ki se dozdeva kakor spanje.

Glej, Tomaševića! Kake sanje se mu stavljajo pred dušo! Smehlja se. Z lahkotnim dihanjem se mu dvigajo prsi, morda poljublja prvič ustne svoje soproge, krasne Marije srbske, ali pa morda jaha skozi ulice Bobovca, v škrlat oblečen, s krono na glavi, obdan od županov in dostojanstvenikov svoje države, in posluša, kako ljudstvo vriska pri njegovem pojavljenju in se mu klanja. Toda, ka ka nagla sprememba! Nasmeh zginja z njegovih ustnic, ki se začenjajo naenkrat tresti, sapa se težko izvija iz močnohrepečih prs, njegove usta se premikajo, šepeta nekaj o Matijažu Korvinu in Smederevu, potem zopet o Bosni in Boboveu čuje se ga, kako kliče iz spanja: "Mati!" in "Marija!" Brez dvoma sanja o dnevu, ko je bil prvič zaveden od Matijaževih obljub ter je zgubil doto svoje žene, srbsko gospodstvo, in je bežal iz Smedereva pred vojsko sultana Mohameda; in zopet sanja najbrže o zgubi bosanske krone, zopet po obljubah istega Korvina (ki je potem obračal vse sebi v korist), gnan na nevarno pot in potem zapuščen, deloma pa tudi zaveden vsled pregovarjanja Korvinovega pooblaščenca Nikolaja Modruškega; ali pa se je spominja materinega stvarjenja, slutnje svoje žene o nesreči, ali pa mu prihaja v spomin ura proslavljanja od njiju — kdo more vedeti to?

In zopet zadobiva njegovo lice drug izraz, poslušen vizijam njegovih sanj. Do sedaj sta se izražala nevolja in žalost v licu spečega; sedaj pa je kar grozno pogledati ga; njegova sapa se spreminja v grozno vzdihanje, njegovi udje se tresejo, lasje se mu ježe, z rokami maha divje in hropeč izgovarja z višnjevimi ustnami posamezne besede: "Proč! — To nisi ti! — Pod Belajem! — Smrt!"

Gotovo se mu sanja, da je grobnica v Sutiski izpustila njegovega, tamkaj k počitku spravljenega očeta, ki sedaj prihaja, da zahteva od njega obračun in zadoščenje.

Probudil se je iz teh groznih sanj; na pol dvignivši se na svojem ležišču, na pol speč, pol bedeč, je zrl prestrašeno naokoli, ne da bi mogel razločiti predmete, ki so ga obdajali v nočni tmini.

Svež zrak je zapihljal skozi šotor, ter hladil njegovo čelo; zvok previdnih, lahkih korakov je bilo čuti v šotoru in blizu Tomašićevega ležišča se je oglasil pridušen glas: Gorje otroku, ki sprejema očetov blagoslov, da-si ga ni vreden; temu se beseda ljuberzni in molitve spremenja v prokletstvo.

"Torej je vendar-le res!" je zavpil Tomašević stiskaje se povsem na zadnji konček ležišča, "mrtvi vstajajo iz groba, in mene nis plašile samo sanje! Grozno! O, gorje mi!" je zahropel ter je preplašenimi očmi zrl v šotor.

"Ti si seveda hotel v grobnici skriti svoj umor," je odgovarjal oni glas, "toda pozabil si, da te bo, skrit v tvoji notranjosti, plašil spečega in bdečega."

"Ah!" se je zavedel Tomašević z dolgim vzdihljajem, "ti si človek, kakor jaz!"

"Da, človek sem," je odgovoril oni glas, "človek, ki mu je sledil angelj maščevanja tako dolgo, dokler ni maščeval svojega kralja radi umora, izvršenega na njem!"

"Ha, ti si Ilija!" je zavpil Tomašević in v njegovem glasu sta zvenela zlobnost in strastno sovraštvo.

"Ali me spoznavaš sedaj?" je vprašal Ilija porogljivo. "Da, jaz sem Ilija, ki je stal poleg tebe pod Belajem, ko si izvrševal svoj zločin. Kar spomni se, kako si preplašeno bežal pred menoj iz šotora! Jaz pa sem slišal tudi zadnje besede svojega gospoda in kralja, s katerim mi je naložil maščevanje; in jaz sem izvršil to dedščino, ali ni res? — Da se nahajaš tukaj in v takem položaju, bedni ujetnik, to je moje delo!"

"Satan, satan!" je škripal Tomašević z zobmi.

"Jaz sem bil tisti," se je rogal Ilija njegovim duševnim mukam, "ki je kraljevi vdovi izdal belajsko tajnost; jaz sem bil tisti, ki je vdahnil nezaupnost do tebe v prsi velikega vezira, tisti, ki je šlril med narodom vest o umoru, izvršenem od tebe, jaz sem oslabil moč naroda, da je bežal od tebe, kakor človeka, ki se ga je lotila kuga —"

"In ti si žrtvoval svojo domovino in svojo vero, uničil svoj narod le radi maščevanja nad enim edinim človekom?" je rekel Tomašević, stiskajoč se zopet v zadnji kotiček svojega ležišča, kakor da se ga je lotila groza pred tem strašnim človekom. "Sedaj začenjam upati, da bom zamogel doseči odpuščanje svojega greha, toda ti—"

Umolknil je.

Tudi Ilija ni precej časa dal odgovora.

"Kaj praviš?" je rekel slednjič. "Saj je moral biti narod že prej odtrgan od tebe, ker sicer bi ne bil nikdar prišel v roke svojih krutih sovragov! — Ah, sedaj vidiš, koliko sem imel opravka, predno sem izpolnil zadnji ukaz svojega kralja! Ti si vjetnik, in Turek ti ne bo posteljal ležišča s cvetjem! Moje maščevanje, mojega kralja, je dovršeno, jaz sem pri cilju."

"Še nisi, in tudi ne boš," je vzkliknil Tomašević; stegnil je roko pod blazino, po kinžalik, ki ga je naperil v ono stran, od koder je onel Ilijin glas, ter vzkliknil: "Vrni se nazaj v pekel, vražji sin, za izdajstvo svoje domovine!"

Toda kinžalik je prodrl skozi zrak in tudi skozi zastor šotora; skozi to odprtino je sijala jutranja zarja v šotor; tedaj je Tomašević videl, da Ilije ni več v šotoru.

Naenkrat se je Tomašević popolnova vzravnal na ležišču, pozorno poslušajoč v daljavo.

Po taboru so zveneli prodirljivi glasovi hodžev, ki so pripadnike arabskega proroka s petjem klicali k molitvi: "Allah — il Allah!" Toda ti glasovi niso izzivali Tomašićeve pozornosti; saj je dobro čul svenenje brušenega orožja, temne udarce težkih buzdovanov tudi; petje hodžev je naglo utihnilo in po taboru je hkratu zadivjal divji nered.

(Konec prihodnjo sredo.)

Ali veš, zakaj se tvoj deček tako rad potepa z drugimi dečki in uganja rame "poredneti"? Odgovor na to in mnoge uganke v obnašanju otrok najdeš v knjigi "Zakon biogenezije", katero dobiš pri Književni matici SNPJ.

UPRAVNIŠTVO

opozarja vse naročnike in druge čitatelje, naj nikar ne kupujejo nobenih posebnosti iz posameznih oglasov, ki se nahajajo v listu, ker nekateri so direktno zapeljivi. Vsak naj bo zelo previden in se vsekaj, če je mogoče predno kaj kupi iz oglasov, prepriča. Za vse oglase so odgovorni le oglaševalci sami, nobene odgovornosti ne prevzame upravništvo in ne lastnik lista. Oglase imamo zato, da nam pomagajo plačati list, kateri je vsak dan dražji v tiskarni in vse povsod. Torej bodite previdni, če se pa nabrišete, tedaj vse to pripišite sami sebi in ne nam.

Upravitelj.

ODVETNIŠKA IN JAVNO-NOTARSKA PISARNA
F. A. BOGADEK,
200-203 WALSH BUILDING,
434 DIAMOND STREET -:- PITTSBURGH, PA.

ZASTAVE
Regalije in vse društvene potrebščine. Garantiramo delo in blago. Izdeluje po zmernih cenah vaš rojak
Victor Navinšek, 331 GREEVE STREET, CONEMAUGH, PA.

REGALIJE ZASTAVE
in take vse društvene potrebe za zmerne cene in dobro blago.
Obrnite se na:
EMIL BACHMAN, Inc.,
2107 So. Hamlin Avenue -:- CHICAGO, ILL.

F. KERŽE
1142 N. E. Dallas Rd.
CLEVELAND, O.
S. N. P. J. društvom:
Kadar naročate zastave, regalije in drugo, pazite na moje ime in naslov če hočete dobiti najboljše blago za najnižje cene.
Načrti in vzorci ZASTONJ

DOMAČA ZDRAVILA
V zalogi imam jedilne dišave, Knajpovo ječmenovo kavo in importirana domača zdravila, katera priporoča mgr. Knajp v knjigi
DOMAČI ZDRAVNIK
Pišite po brezplačni cenik, v katerem je nakratko popisana vsaka rastlina za kaj se rabi.
Pristni starokrajski ribežni za Repo, z dvema nožema . . $1.10
Blago pošiljam poštnine prosto.
MATH. PEZDIR,
Box 772, City Hall Sta.,
New York, N. Y.

Rojakom širom Združ. držav
priporočam svojo bogato izbiro knjig.
V zalogi imam vsakovrstna dela slovenskih in drugih pisateljev kakor tudi različne spise, gospodarske, strokovne, politične in socialne vsebine, povesti in romane.
Ceniki na razpolago zastonj.
JERRY ALESH,
KNJIGOTRŽEC
6223 Glass Ave., Cleveland, O.

UNIJSKA KROJAŠKA FIRMA IŠČE ZASTOPNIKE
Prodajalci Oblek Pozor!
Iščemo izkušene zastopnike, in vzamemo tudi novince ki se izkažejo, da imajo resno voljo priučiti se te trgovine.
Vzorci za jesensko in zimsko sezono bodo v kratkem pripravljeni za razpošiljanje. Vse priglašence bomo dali na listo naših zastopnikov, ter jim poslali vzorce pravočasno, da bodo lahko šli na delo takoj v začetku sezone.
Izdelujemo obleke, suknje, itd. po najmodernejši krojaški obrtniji, in delo garantiramo. Plača zastopnikov je dobra in vse potrebne informacije, posebno splošne instrukcije o merjenju oblek pošljemo vsakemu, ter še posebej pojasnujemo vsa vprašanja novincev, katerim se je po našem izvrstnem sistemu prav lahko vpeljati v krojaško trgovino. Imamo slovenskega korespondenta, ki vam bo na zahtevo dal vsa tozadevna pojasnila.
Pišite na:
CONTINENTAL TAILORS, DEPT. F.,
800 S. Marshfield Avenue CHICAGO, ILL.

NAJVEČJA SLOVENSKA ZLATARSKA TRGOVINA
Frank Černe,
6033 ST. CLAIR AVE., CLEVELAND, O.
Zvez, broške, zapestnice, diamantne prstane in lavalirje, verižice i. t. d.
POPRAVLJAMO: ure in drugo zlatnino po nizki ceni.

PODRUŽNICA
Columbia Gramofonov
in gramofonskih plošč. Slovenskih in drugih. Prodajamo na lahka mesečna odplačila. Pišite po cenik, kateri se Vam pošlje brezplačno, ali pa osebno vprašajte za cene predno drugod kupite.
Najboljše blago. Najnižje cene.

Največja slovenska tiskarna v Ameriki je
Narodna Tiskarna
2146-48-50 Blue Island Ave., Chicago, Illinois.
Mi tiskamo v slovenskem, hrvaškem, slovaškem, češkem, poljskem, kakor tudi v angleškem in nemškem jeziku. Naša posebnost so tiskovine za društva in trgovce.—"PROSVETA" se tiska v naši tiskarni.

DENAR V STARO DOMOVINO.

Za Jugoslavijo:		Za Italijo:	
100 dinar	$ 1.40	100 lir	$ 5.50
1000 dinar	11.80	500 lir	23.50
10000 dinar	116.00	1000 lir	46.00

Izdelujemo notarska dela za tukaj in stari kraj. Posojujemo in vzameno posojila na prve vknižbe (Mortgage). Prodajamo lepe farme in hiše.
MLADIČ & POLÁČEK,
1334 West 18th Street -:- CHICAGO, ILL.

Nuga-Tone
Uspeši v dvajseih dneh ali se vam pa vrne denar.
Proizvaja bogato rdečo kri, močne stanovitne živce, življenja polne možke in ženske.
Če ste slabega zdravja in pri slabi moči, če se vam spomin mrači in vaše telo mrači, če ste se že navelikali jemati pomirjiva in narkotična zrodstva, potem poskusite Nuga-Tone, in izpoznali boste, kako hitro se boste čutili drugačnega človeka! Deset desetin človeških bolezni, kot izpahavanje, anamija, revmatične bolezni, glavobol, nevralgija, naprimer slabi tek, nagrebava, vetrovi in kolcanje, zaprtje, pomanjkanje energije, pomanjkanje živahnosti, nervoznost, nepočitnost, izhajajo iz pomanjkanja živčne moči, redke zvedenosti krvi in slabe krvne cirkulacije.
Vsak ud, vsako delovanje telesa je odvisno od živčne sile za svoje življenje in delovanje. Živčna moč je poglavitna stvar za želodec, jetra, ledice, drob, utripanje srca in krvno cirkulacijo. Nuga-Tone je najbolj uspešno zdravilo za nervozne in fizične indisane. Zakaj? Ker sestoji iz osmero važnih sestavin, ki vračajo zdravje ter jih predpisujejo najslavnejši zdravniki. — Nuga-Tone je bogat na beljakovinah in fosforju — ter je hrana krvi in živcem.
Nuga-Tone proizvaja življenje v jetra, ter očišča čreva, da redno delujejo. Očivlja ledice ter izganja iz njih strupene sestavine. Nič več vetrov in kolcanja, težke sape in pokritega jezika. Nič več boleče in bolesni! Nuga-Tone daje čudoviti tek, dobro prebavo, stanovitne živce ter zdravo okrepčujoče spanje. Nuga-Tone obogati kri, uredi krvno cirkulacijo ter prikliče čarobno zdravje na lice in jasnost v oči. Gradi močne in postavne moče, zdravje in krasnejše ženske. Nuga-Tone ne vsebuje omamljivih zrodstev, po zdravi, katerih se človek navadi. Zavit je v priporočno navodilo. Pokrit je s zlatorjem, ugodnega okusa, ugoden za jemati. Poskušajte ga. Priporočil ga boste vsem svojim prijateljem.
NAŠA POPOLNA GARANCIJA.—Cena Nuga-Tone je en ($1.00) dolar za steklenico. Vsaka steklenica vsebuje dvestodeset (220) tablet, polno mesečno zdravljenje. Vi lahko pošljete šest tistotij, desetmesečno zdravljenje za pet ($5.00) dolarjev. Jemajte Nuga-Tone dvajset (20) dni. Če niste zadovoljni z uspehom, vrnite prazne steklenice nazaj in mi vam bomo takoj vrnili denar. Vidite, da ne morete izgubiti nič pri tem. — Mi garantiramo rezultat. Nuga-Tone je na prodaj pri vseh dobrih lekarjih po vsaki cenah in vsaki garancijo.
KO NAROČATE, SA POSLUŽITE TEGA KUPONA.
National Laboratory, S. 22, 1018 So. Wabash Ave., Chicago, Ill.
Gospodje:—Prosim, dobite priloženo.....za kar mi pošljite steklenic Nuga-Tone.
Ime .....
Cesta in Št. ali R. F. D. .....
Kraj..... Država .....